

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra trestního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Mravnostní trestná činnost

Zpracovala: Janette Prošková

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Janette PROŠKOVÁ
Osobní číslo:	R18M0328P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Mravnostní trestná činnost
Zadávací katedra:	Katedra trestního práva

Zásady pro vypracování

- Mravnostní kriminalita
- Historický vývoj sexuální kriminality na našem území dle období
- Prameny práva mravnostní kriminality
- Rozbor mravnostních trestných činů
- Otázka přiměřeného trestání
- Pachatelé a oběti mravnostní kriminality

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

ŠÁMAL Pavel, Tomáš GRIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ. (2022). Trestní právo hmotné. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer.
SCHELLE Karel a Jaromír TAUCHEN. (2014). Sexuální trestné činy včera a dnes. Ostrava: Key Publishing. Monografie (Key Publishing: European Society for History of Law).
KOVÁŘ Petr. (2008) Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva. Praha: Maxdorf.
JELÍNEK Jiří. (2019) Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges.
GRIVNA, Tomáš. (2014). Zákon o obětech trestných činů: komentář. Praha: C.H. Beck.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **28. března 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 8. srpna 2022

Prohlášení

*„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací na téma *Mravnostní trestná činnost vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.*“*

Janette Prošková

V Plzni dne 31. 3. 2023

Poděkování

Velký dík patří především vedoucímu mé práce doc. JUDr. Janu Chmelíkovi, Ph.D., za jeho odborné rady, kterými přispěl k vypracování této práce. Za podporu dále děkuji celé své rodině, zvláště pak svým rodičům, za to, že mě po celou dobu mého studia ze všech sil podporovali a jsou mi tou největší oporou.

Obsah

ÚVOD.....	8
1. MRAVNOSTNÍ KRIMINALITA	10
1.1. DĚLENÍ	10
2. HISTORICKÝ VÝVOJ SEXUÁLNÍ KRIMINALITY NA NAŠEM ÚZEMÍ	11
3. PRAMENY PRÁVA MRAVNOSTNÍ KRIMINALITY	14
3.1. TRESTNÍ ZÁKONÍK.....	16
3.2. ÚMLUVA RADY EVROPY O PREVENCI A POTÍRÁNÍ NÁSILÍ VŮČI ŽENÁM A DOMÁCÍMU NÁSILÍ (ISTANBULSKÁ ÚMLUVA) 17	
4. ROZBOR MRAVNOSTNÍCH TRESTNÝCH ČINŮ	19
4.1. ZNÁSILNĚNÍ	19
4.1.1. <i>Skutková podstata</i>	20
4.1.2. <i>Sexuální prvek znásilnění</i>	21
4.1.2. <i>Prostředky k dosažení pohlavního styku</i>	22
4.1.3. <i>Zvlášť přitěžující okolnosti</i>	24
4.1.4. <i>Změna definice trestného činu znásilnění</i>	25
4.2. SEXUÁLNÍ NÁTŁAK	31
4.2.1. <i>Skutková podstata</i>	31
4.2.2. <i>Sexuální prvky</i>	32
4.2.3. <i>Zneužití bezbrannosti oběti</i>	33
4.2.4. <i>Využití závislosti oběti na pachateli či postavení pachatele</i>	33
4.2.5. <i>Překvalifikace trestných činů znásilnění na sexuální nátlak</i>	34
4.3. POHLAVNÍ ZNEUŽITÍ.....	35
4.3.1. <i>Skutková podstata</i>	35
4.4. SOULOŽ MEZI PŘÍBUZnými	37
4.4.1. <i>Skutková podstata</i>	37
4.5. KUPLÍŘSTVÍ.....	38
4.5.1. <i>Skutková podstata</i>	38
4.6. PROSTITUCE OHROŽUJÍCÍ MRAVNÍ VÝVOJ DÍTĚTE	40
4.6.1. <i>Skutková podstata</i>	40
4.7. TRESTNĚPRÁVNÍ ASPEKTY PORNOGRAFIE.....	40
4.7.1. <i>Šíření pornografie</i>	41
4.7.2. <i>Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií</i>	42
4.7.3. <i>Zneužití dítěte k výrobě pornografie</i>	44
4.7.4. <i>Účast na pornografickém představení</i>	45

4.8.	NAVAZOVÁNÍ NEDOVOLENÝCH KONTAKTŮ S DÍTĚTEM.....	46
4.8.1.	<i>Skutková podstata</i>	46
4.9.	TRESTNÉ ČINY SOUVISEJÍCÍ S MRAVNOSTNÍ KRIMINALITOU	47
4.9.1.	<i>Obchodování s lidmi</i>	47
4.9.2.	<i>Obnažování na veřejnosti</i>	50
5.	OTÁZKA PŘIMĚŘENÉHO TRESTÁNÍ	50
6.	PACHATELÉ A OBĚTI MRAVNOSTNÍ KRIMINALITY.....	51
1.1.	PACHATELÉ MRAVNOSTNÍ KRIMINALITY	51
6.2.1.	<i>Deviantní pachatelé a nedevidantní pachatelé</i>	52
6.2.2.	<i>Pachatelé se zaměřením na děti a mladistvé</i>	52
1.2.	OBĚTI MRAVNOSTNÍ KRIMINALITY.....	53
1.2.1.	<i>Práva oběti</i>	55
	ZÁVĚR	57
	RESUMÉ	58
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	59

Úvod

Problematika mravnostní kriminality je velmi živým a aktuálním tématem dnešní doby. S přibývajícimi medializovanými kauzami týkajícími se sexuálně nevhodného chování se sexualizované násilí dostává více do povědomí společnosti. S tím se však pojí riziko velkého výskytu nejrůznějších dezinformací, které nás dennodenně obklopují. Tyto mýty a stereotypy se již u nás snaží řada lidskoprávních organizací vymýtit a napomoci tak ke snížení vysoké latence, zabránění bagatelizace mravnostních trestných činů potažmo sekundární viktimizace. Předmětem diskusí je mezi laickou či odbornou společností i zvyšování trestních sazeb u těchto činů, anebo přímo náprava definice určitých trestných činů.

S některými mravnostními činy jsem se setkala i osobně a uvědomuji si tak jejich velkou míru závažnosti. V této práci si tak kladu za cíl představit ucelený přehled mravnostní trestné činnosti, poukázat na její problematičnost a odpověď na otázky s ní spojené. K naplnění uvedeného cíle jsem práci rozdělila do šest kapitol.

V první kapitole se zaměřím přímo na vymezení pojmu mravnostní kriminality. Současně podrobněji vymezím její dělení.

Druhá kapitola se poté bude týkat historického vývoje sexuální kriminality na našem území. Provedu zde i komparaci historických úprav těchto deliktů.

Další kapitola bude obsahovat přehled právní úpravy vnitrostátních předpisů, mezinárodních smluv a dalších významných dokumentů. Současně se pokusím i o přiblížení tématu (ne)ratifikaci Istanbulské úmluvy.

Následující kapitola již bude pojednávat o jednotlivých mravnostních trestných činech, rovněž o trestných činech s mravnostní kriminalitou souvisejících. Podrobně zde jednotlivé skutkové podstaty rozeberu, tak aby byly srozumitelné případně i pro neobornou veřejnost. Ve vztahu k trestnému činu znásilnění otevřu i hojně diskutované téma možné nápravy definice tohoto činu.

Otázce zvyšování trestních sazeb se budu věnovat v kapitole páté, kde zmíním i (ne)povinné vzdělávání soudců a státních zástupců k sexualizovanému násilí.

Poslední kapitolu chci věnovat osobnosti pachatele a obětem mravnostní kriminality. Nejprve budu zjišťovat, s jakými druhy pachatele se můžeme ve svém okolí setkat a následně se je pokusím charakterizovat. V případě obětí se na víc zaměřím na jejich práva a informovanost.

K této práci využiji mnoho odborné literatury, publikací, článků či poznatků z odborných seminářů. Pomocí metody sekundární analýzy dat z uvedených zdrojů tak následně

prostřednictvím komparativní metody získané informace zapracuji do mojí práce, aby podaly ucelený pohled na problematiku mravnostních trestných činů a naplnily tak kladený cíl.

1. Mravnostní kriminalita

Mravnostní kriminalitou se míní druh kriminality, kterou tvoří skupina trestných činů, jejichž typickým obsahem je bezprostřední zásah do sexuální sféry oběti. Mravnostní trestné činy jsou oproti mravnostní kriminalitě pojmem užším. A to v zásadě z důvodu, že ne všechna jednání spadající pod mravnostní kriminalitu naplňují znaky konkrétního mravnostního činu. Zmiňované trestné činy však vykazují velkou míru společenské škodlivosti a negativně působí nejen na zdravý vývoj dětí a mládeže, ale i celkově na morální vztahy ve společnosti, na život a zdraví občanů poškozených v důsledku protiprávního jednání ve sféře sexuálních vztahů či na dobré mravy v sexuálních vztazích mezi dospělými.¹ Současné jsou považovány za závažné trestné činy s vysokou typovou nebezpečností a ochrana před těmito negativními vlivy je zvláště přikládána právě mládeži. Na represii a následnou prevenci pro pachatele i společnost je stále kladen větší důraz, kdy cílem je logicky dosáhnout náležité efektivity trestání a zamezit při nejmenším iteraci těchto mravnostních trestných činů.

1.1. Dělení

Mravnostní kriminalita dělí trestné činy do dvou skupin, a to na činy sexuálně trestné, kde jsou výslovně definována zakázaná jednání v sexuální sféře, a na trestné činy, které jsou obsaženy v jiných hlavách, ale přímo souvisejí s porušením práva na svobodné rozhodování o vlastním sexuálním životě.

Do první skupiny zařazujeme ty skutkové podstaty, které nalezneme ve III. hlavě trestního zákoníku. Jsou jimi znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, soulož mezi příbuznými, kuplířství, prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, šíření pornografie, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie, účast na pornografickém představení a navazování nedovolených kontaktů s dítětem. Spadají sem však i trestné činy z jiných hlav trestního zákoníku, například obchodování s lidmi². To již není v hlavě III. uvedeno, neboť trestný čin obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku

¹ CHMELÍK, Jan a kol., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha: Portál, 2003. 208 s. 18 ISBN 80-7178-739-6.

² § 168 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

z trestního zákona³ byl začleněn do skutkové podstaty obchodování s lidmi⁴ v hlavě II.⁵ Druhou skupinu poté tvoří trestné činy spojené s prostitucí.⁶ Prostituce jako taková není považována zákonodárcem za trestný čin, nýbrž výrazně narušuje občanské soužití. Do této skupiny tak můžeme podřadit například ohrožování pohlavní nemocí, což je zároveň i čin proti životu a zdraví.

Dále můžeme dělit mravnostní kriminalitu v závislosti na předmětu ochrany na trestné činy, které principiálně zasahují do svobody v rozhodování v pohlavních vztazích, kdy příkladem je trestný čin znásilnění. Dále na činy, které ohrožují zmiňovaný mravní vývoj mládeže či které zasahují do dobrých mravů v pohlavních vztazích, příkladmo kuplířství nebo soulož mezi příbuznými.

2. Historický vývoj sexuální kriminality na našem území

Mravní názory na sexuální vztahy se obecně ve společnosti mění v závislosti na vývoji společnosti samé. Názorovost dané společnosti ve vztahu k určení jednání, které má být kriminalizováno či být nemá, je promítána kontinuálně v daných trestních zákonech.

Ve starověku byly sexuální delikty vnímány různými způsoby v závislosti na kultuře a časovém období. V mnoha starověkých společnostech bylo sexuální chování regulováno náboženskými nebo kulturními normami a odchylky od těchto norem byly následně trestány. Koncepty souhlasu a tělesné autonomie však nebyly přesně definovány a sexuální delikty byly často považovány spíše za porušení společenských norem než za porušení práv jednotlivce. Z hlediska silného patriarchálního nastavení byly ženy brány jako součást vlastnictví muže, který s ní zacházel dle svého vlastního uvážení. V případě, že byla daná žena předmětem útoku, byl tento útok chápán jako zásah do vlastnických práv muže, který byl následně přísně potrestán. Ještě přísněji se však trestalo znásilnění či únos ženy nebo cizoložství. Pakliže byla žena ženou vdanou, dle práva babylonského, řeckého, židovského nebo i islámského se užilo trestu smrti. Tento trest

³ § 246 trestního zákona, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

⁴ § 168 trestního zákoníku, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 2-11-2022]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=4176&d=160515> .

⁶ NOVOTNÝ, Oto, Josef ZAPLETAL a kol. Kriminologie. 2., přeprac. vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 303. ISBN 80-7357-026-2.

byl užit i dle římského práva, nýbrž v situacích, kdy se jednalo o znásilnění chlapce. Ve starém Římě existovaly také zákony související s cizoložstvím a incestem. Cizoložství bylo považováno spíše za zločin proti rodině než za porušení práv jednotlivce a tresty za cizoložství mohly zahrnovat jak pokuty, tak i vyhnanství. Incest byl také považován za vážný přestupek, za který byly uplatňovány tresty od pokut až po smrt. Ve starověkém Řecku byly sexuální delikty primárně zaměřeny na otázky související s homosexualitou, prostitucí a znásilněním. Homosexuální vztahy mezi muži byly ve starověkém Řecku široce akceptovány, ale existovaly i normy, které byly považovány za překročené, pokud mezi partnery existoval nesoulad ve věku nebo sociálním postavení. Prostituce byla ve starověkém Řecku běžnou profesí, ale byla výrazně silněji regulována a mnohými odsuzována. Znásilnění bylo poté považováno za závažný zločin, ale definice znásilnění byla poměrně úzká. V případech znásilnění byl často kladen důraz spíše na čest rodiny oběti než na tělesnou autonomii oběti. Tresty za znásilnění mohly zahrnovat nejen trest smrti, jak jsem již výše zmiňovala, ale i pokuty či vyhnanství v závislosti na závažnosti trestného činu a sociálním postavení zúčastněných osob.

Středověké právo Anglie, Francie či Rakouska trestalo znásilnění taktéž usmrcením pachatele. Dle nejstarší česky psané právní knihy, knihy Rožmberské byl totiž čin znásilnění již od 13. století stíhán z úřední moci a byl považován za přísně trestný delikt. O dvě století později byl čin znásilnění nazýván jako „podávenie“⁷ a homosexualita byla v Augsburském městském právu nazvána pojmem „pederastie“, která se trestala ztrátou hrdla.⁸ Nejčastěji však byly ve středověku sexuální delikty kategorizovány buď jako „sodomie“ nebo „smilstvo“. Sodomie byla definována jako jakýkoli sexuální akt mezi lidmi stejného pohlaví nebo mezi osobou a zvířetem. Zároveň byla považována za těžký hřích proti Bohu i za zločin, za který byl udělován trest pachateli i zvířeti. Smilstvo na druhé straně odkazovalo na jakýkoli sexuální akt mezi svobodnými lidmi a bylo také považováno za hříšné a zločinné. Samotné tresty za sexuální delikty se ve středověku lišily v závislosti na závažnosti deliktu a sociálním postavení zúčastněných jedinců. Ve středověké Evropě bylo konkrétně znásilnění trestáno mírněji, nicméně byť se nejednalo o trest hrdelní, trest byl i tak krutý a pachatele čekala kastrace či ztráta genitálií. Ne vždy se však jednalo v této době o znásilnění, existovala zde i jistá legalizace tohoto činu známá jako právo první noci⁹ nebo zde fungovala i beztrestnost prostituce. Je však třeba poznamenat, že sexuální delikty bylo

⁷ SCHELLE, K., TAUCHEN, J. a kol. Sexuální trestné činy včera a dnes. 2014. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2014, s. 221. ISBN 978-80-87475-42-3.

⁸ CHMELÍK, Jan. Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6. s. 13

⁹ Ibid.

ve středověku často obtížné prokázat a důkazní břemeno bylo obvykle na oběti spíše než na obviněném. Ženy, které obvinily muže ze sexuálního napadení nebo znásilnění, musely často prokázat, že se sexuálním aktem nesouhlasily, což byl vzhledem k patriarchálním společenským normám té doby obtížný úkol. Žena totiž musela příkladmo prokázat, že se pachateli opravdu bránila, anebo se musela podrobit testu ztráty panenství.

Změna nastala až za doby Josefa II., kdy se upustilo od hrdelních a dalších zohavujících trestů. Trestní zákoník Rakouska-Uherska poté definoval sexuální delikty podobně jako tomu máme dnes. Paralelu můžeme nalézt u trestného činu násilného smilstva a dnešního pojetí znásilnění. Rozdílem je fakt, že pachatelovo jednání muselo vést ke styku mimomanželskému a muselo se jednat o znásilnění ženy. Pachatel mimo použití násilí a nebezpečného vyhrožování mohl ženě podat omamné látky, což bylo označeno za lstivé omámení smyslů.¹⁰ Podobně tomu je i u skutkové podstaty zprznění, která se podobá dnešnímu trestnému činu pohlavního zneužívání.

Až v roce 1950 nabyl účinnosti **zákon č. 86/1950 Sb. zákon o přečinech, ve znění pozdějších předpisů**, který již pojmenoval jednání násilného smilstva jako znásilnění. Následnou úpravou se stal **zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů**, který již ukotvil mimo jiné i trestný čin obchodování s lidmi. Ve vztahu k činu znásilnění bylo, jakožto znak této skutkové podstaty, uvedeno použití násilí, pohrůžky bezprostředního násilí a zneužití bezbrannosti. V rámci komparace s dnešní právní úpravou byl tento zákon výrazně přísnější. Kupříkladu v základu skutkové podstaty znásilnění byla trestní sazba vymezena odnětím svobody na dvě léta až osm let, načež aktuální právní úprava uvádí odnětí svobody na šest měsíců až pět let. Významnou změnu přinesla **novela č. 144/2001 Sb.**, která připustila možnost být pachatelem i ženskému pohlaví, tedy čin mohl být spáchán bez rozdílu na pohlaví. Zároveň jednání pachatele nemuselo být založeno na prosté souloži, ale mohlo spočívat v uspokojování jeho potřeb i jinou formou. To bylo před novelou posuzováno jako trestný čin vydírání nebo trestný čin omezování osobní svobody, za které byly však ukládány nižší trestní sankce. Ráda bych dodala, že před aktuální právní úpravou, tedy před **zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů**, vyšla následně ještě **novela zákona č. 320/2006 Sb.**, která je významnou právě z důvodu zakotvení možnosti uložení výjimečného trestu odnětí svobody.

¹⁰ § 125 zákona č. 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ze dne 27.5.1852, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1.1.1927. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyguzf6mjrg4wta> .

3. Prameny práva mravnostní kriminality

V kontextu mravnostní trestné činnosti jsou převážně relevantní prameny práva trestního. Nejvýznamnějším pramenem trestního práva hmotného je tak zákon č. 40/2009 Sb., **trestní zákoník**, ve znění pozdějších předpisů, kdy ve vztahu k mravnostní kriminalitě je stěžejní hlava III, IV. a II. zvláštní části. Dalším významným pramenem, byť se jedná o neplnohodnotný kodex, jež je k trestnímu zákoníku ve vztahu speciality, je zákon č. 218/2003 Sb., **o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže**, ve znění pozdějších předpisů.

Nelze dále opomenout Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., **Ústava České republiky**, ve znění pozdějších předpisů, jakožto normativní právní akt nejvyšší právní síly. Současně tak i Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., **Listina základních práv a svobod**, ve znění pozdějších předpisů, která je součástí ústavního pořádku a obsahuje mnoho stěžejních ustanovení. Z hlediska zkoumaného tématu jsou klíčová ustanovení, týkající se nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí, osobní svobody, zákazu podrobení se nuceným pracím nebo službám, práva na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a jména či svobody pohybu a pobytu. Listina zakotvuje i řadu důležitých zásad příkladmo *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* dle čl. 39 Listiny, *ne bis in idem* dle čl. 40 odst. 5 Listiny či *zákaz retroaktivity* dle článku 40 odst. 6 Listiny. Chtěla bych zde zmínit i *zásadu subsidiarity trestní represe* vymezenou v § 12 odst. 2 trestního zákoníku, z níž vyplývá princip *ultima ratio* neboli nejzazší řešení, který je pro celé trestní právo taktéž velmi důležitý, neboť představuje trestněprávní řešení či brání tzv. hypertrofii trestní represe¹¹ Porušení této zásady poté posuzuje Ústavní soud ČR jako porušení čl. 39 Listiny.

Mezi další velmi důležité právní prameny týkající se nejen oblasti mravnostní trestné činnosti jednoznačně patří mezinárodní smlouvy a dokumenty, jimiž je Česká republika vázána a ratifikované smlouvy jsou následně součástí našeho právního řádu. Významnost mezinárodních smluv je dána i jejich aplikační předností před zákony. Hovoříme-li o mezinárodněprávních dokumentech souvisejících s problematikou mravnostní trestné činnosti, je nepochybně důležité uvést napřed nezávazný nejvýznamnější dokument **Všeobecnou deklaraci lidských práv**, respektive článek 4 a 5 pojednávající o zákazu otroctví, mučení či podrobování se krutému,

¹¹ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRÍVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ. Trestní právo hmotné. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8., s. 41.

nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.¹² Považuji za důležité zmínit také i **Úmluvu o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostitute druhých osob**. Ta byla sjednána Valným shromážděním OSN v roce 1949, tehdejší Československo k ní přistoupilo v roce 1958. (Podrobněji se Úmluvě budu věnovat v kapitole o kuplířství.)

V roce 1966 Komise OSN pro lidská práva vytvořila již závaznou mezinárodní smlouvu a představila tak **Mezinárodní pakt o občanských a politických právech**¹³, který zakotvuje kupříkladu zákaz držení osob v nevolnictví v článku 8 či právo na svobodu a osobní bezpečnost v článku 9. V roce 1989 byla poté přijata **Úmluva o právech dítěte**, která byla jménem České a Slovenské Federativní Republiky podepsána v září 1990.¹⁴ Příkladem článek 19 zabezpečuje potřebná zákonodárná, správní, sociální a výchovná opatření k ochraně dětí potýkajících se s tělesným či duševním násilím. Zároveň článek 34 zavazuje státy poskytnout ochranu dětem před jakýmkoli formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání. Dalším významným mezinárodním nástrojem, ve kterém je ukotvena nepřipustnost sexuálního násilí je **Deklarace o odstranění násilí páchaného na ženách** z roku 1993. Dále je důležité zmínit otevření k podpisu **Úmluvy o počítačové kriminalitě** z roku 2001, která byla jménem České republiky podepsána ve Štrasburku dne 9. února 2005 a týká se mimo jiné i šíření pornografie či výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií. Ve spojitosti s touto úmluvou byly upraveny nejen sazby trestu odnětí svobody, ale i okolnosti, které podmiňují použití vyšší trestní sazby, a to za účelem přísnějšího postihu šíření pornografie ze stran organizovaných skupin nebo šíření prostřednictvím internetu.¹⁵

Velmi podstatné je i **Rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii**.¹⁶ Díky němuž se provedly

¹² Všeobecná deklarace lidských práv [online]. Dostupné z:

http://www.lidskaprava.cz/uploads/03_dokumenty/04_uvod/00_VDLP_UDHR-.pdf

¹³ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 10. května 1976 o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech [online]. Dostupné z: https://www.nssoud.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty/pravni-uprava/120_1976.pdf

¹⁴ Úmluva o právech dítěte [online]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rlp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-pravech-ditete-42656/>.

¹⁵ Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 19-11-2022]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=4176&d=160515> .

¹⁶ **Rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii**. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004F0068&from=DA>

změny v ustanoveních například o přechovávání dětské pornografie, zneužití dítěte k výrobě pornografie či změnu trestného činu svádění k pohlavnímu styku, spočívající o doplnění nové okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Dalším významné je Rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení.¹⁷ V rámci sexuálního násilí považují za důležité zmínit zároveň rezoluce rady OSN, a to S/Res/1325, S/Res/1820, S/Res/1888, S/Res/1960 a S/Res/2106.

Pramenem práva nikoli trestního související s touto problematikou je i zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, který mimo jiné zakládá možnost obce vypořádání se s prostitutí na svém území.

3.1. Trestní zákoník

Dle důvodové zprávy nového trestního zákoníku,¹⁸ tedy zákona č. 40/2009 Sb., je systematika řazena dle nejvíce naléhavých společenských zájmů až po ty méně naléhavé s důrazem na přednostní ochranu základních lidských práv. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti byly zařazeny převážně do hlavy III. zvláštní části, neboť jim společnost věnuje zvýšenou pozornost, potažmo s důrazem na ochranu zejména žen a dětí především v oblasti pohlavního života.¹⁹ Předmětem útoku však mohou být i osoby mužského pohlaví.

V již zmiňované hlavě III. nalezneme nicméně pouze ty činy, které se lidské důstojnosti dotýkají výhradně v pohlavní sféře. Neboť v komparaci s předchozí právní úpravou trestní zákoník jasně zdůrazňuje, a to přímo v názvu této hlavy, že se jedná o lidskou důstojnost v sexuální oblasti nikoli o lidskou důstojnost jako takovou. Ta je poté širším pojmem a

¹⁷ Rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení. [online]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32001F0220>.

¹⁸ Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 28-11-2022]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=4176&d=160515>.

¹⁹ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRÍVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ. Trestní právo hmotné. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8.

zahrnuje vícero oblastí než zmíněnou oblast sexuální.²⁰ Nutno dodat, že v rámci posuzování subjektivní stránky u těchto trestných činů je nezbytné splnění podmínky úmyslného zavinění.

3.2. Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácímu násilí (Istanbulská úmluva)

Považuji za nutné v této práci přiblížit ve vztahu k páchání násilí nejen na ženách i stále živější téma ratifikace **Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácímu násilí**.²¹ Onen dokument, který vyvolává v některých Evropských zemích, včetně České republiky, velmi rozporuplné debaty. V souvislosti s ratifikací je publikována celá řada mýtů a dezinformací a tato úmluva tak aktuálně rozděluje nejen společnost, ale i naši politickou reprezentaci.

Jedná se o jednu z mnoha lidskoprávních mezinárodních smluv Rady Evropy jejíž cílem je zajistit ochranu žen před veškerými formami násilí, především se tedy úmluva vztahuje na sexuální násilí včetně znásilnění, domácí fyzické/psychické/ekonomické násilí, sexuální obtěžování, stalking²², nucené sňatky, mrzačení ženských pohlavních orgánů či nucené potraty a sterilizace. Z důvodové zprávy Istanbulské úmluvy je zcela zřejmé odhodlání EU bojovat proti násilí, neboť rozsah násilí na ženách je velmi závažným problémem ve všech členských státech.²³ V roce 2014 zveřejnila Agentura pro základní práva průzkum, z kterého jasně vyplynulo, že každá třetí žena v EU od svých 15 let zažila fyzické a/nebo sexuální násilí, každá dvacátá žena byla znásilněna, 75 % žen na odborné nebo vysoké manažerské pozici se stalo obětí sexuálního obtěžování, každá pátá žena zažila stalking nebo každá desátá žena se

²⁰ Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6, s. 282 a násl.

²¹ Známa jako Istanbulská úmluva.

²² Neboli nebezpečné pronásledování. Rozumíme jim úmyslné, zlovolné a systematické pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu života a ohrožuje její bezpečnost. Cílem je navázání a udržování kontaktu s pronásledovanou osobou i přes její zjevný nesouhlas.

²³ Důvodová zpráva k rozhodnutí Rady o uzavření, jménem Evropské unie, Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí [online]. Evropská komise v Bruselu, 4. 3. 2016 [cit. 2-1-2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0109&from=CS#footnote4>

setkala s nevhodnými návrhy na sociálních sítích či byla vystavena nevyžádaným sexuálně explicitním e-mailům či SMS zprávám.²⁴

Istanbulská úmluva chce společně dosáhnout i prevence, stíhání pachatelů a potlačení násilí vůči ženám a domácího násilí.²⁵ Zároveň má dokument přispět k odstranění všech možných forem ženské diskriminace a zasadit se o zrovnoprávnění žen s muži. Současně má pomoci obětem všech forem násilí a podpořit integrované postupy při jejich eliminaci. Sama Rada Evropy poté v informaci o zásadách Istanbulské úmluvy uvádí, že: „*Úmluva se vztahuje na ženy a dívky ze všech společenských vrstev, bez ohledu na jejich věk, rasu, náboženství, sociální původ, migrační status či sexuální orientaci. Úmluva konstatuje, že existují skupiny žen a dívek, jež bývají často vystaveny většímu riziku násilí, a státy musí zajistit zohlednění jejich specifických potřeb.*“²⁶ Ačkoli je smlouva mířena primárně na ženy, které tyto formy násilí postihují ve značně vyšší míře, je nutné zmínit, že oběťmi mohou být i muži, děti, seniorky či senioři. Těm úmluva poskytuje stejnou ochranu a vyzývá k tomu i ostatní členské státy. Smlouva dále zavádí i definici pojmu gender a vysvětluje ho jako „*sociálně ustanovené role, chování, jednání a vlastnosti, které příslušná společnost pokládá za odpovídající pro ženy a muže.*“²⁷ Jedná se o reakci na aktuální stereotypy a představy o ženách a mužích ve společnosti, ze kterých plyne i podřadné zacházení s ženami, které stále častěji vyúsťuje ve zmiňované domácí násilí. Důležité je zmínit, že gender jako takový nelze s pohlavím, tedy s biologickými rozdíly mezi ženou a mužem, zaměňovat. Biologické rozdíly mezi muži a ženami nejsou příčinou násilí, nýbrž společenské nastavení je. Samotná úmluva biologické rozdíly mezi muži a ženami nepopírá a rozhodně neprosazuje jejich smazání.

²⁴ Násilí na ženách: průzkum napříč EU. Stručně o výsledcích [online]. Agentura Evropské unie pro základní práva, 2014 [cit. 23-1-2023]. Dostupné z: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_cs.pdf.

²⁵ Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí: Rada Evropy - Edice Smluv č. 210. Council of Europe [online]. Istanbul: Council of Europe, 2011 [cit. 19-1-2023]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16808e95e1>.

²⁶ ÚMLUVA RADY EVROPY O PREVENCÍ A POTÍRÁNÍ NÁSILÍ VŮČI ŽENÁM A DOMÁCÍHO NÁSILÍ. Istanbulská úmluva. Už žádný strach. Už žádné násilí. [online]. Council of Europe. Dostupné z: <https://rm.coe.int/1680464e6f>.

²⁷ Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí: Rada Evropy - Edice Smluv č. 210. Council of Europe [online]. Istanbul: Council of Europe, 2011 [cit. 19-1-2023]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16808e95e1>.

V roce 2014 byla Úmluva podepsána Evropskou unií a v roce 2016 Českou republikou. Vláda však ratifikaci stále odkládá, byť je úmluva součástí nové Strategie rovnosti žen a mužů s opatřeními do roku 2030, kterou vláda schválila v roce 2021.²⁸ Aktuálně ministerstvo spravedlnosti zaslalo do meziresortního připomínkového řízení návrh na ratifikaci Úmluvy, ve kterém resort navrhuje vládě několik variant postupu, a to i včetně možného dalšího odložení pro politickou neshodu.²⁹ Česko tak spolu s Maďarskem, Slovenskem, Polskem, Bulharskem, Litvou a Lotyšskem patří mezi země, které Istanbulskou úmluvu stále neratifikovali a hovoří se u nich i o možném záměru od smlouvy odstoupit. Tak učinilo již Turecko, a to deset let po přijetí.

Ratifikaci u nás podporují nejrůznější organizace, které svá tvrzení opírají kupříkladu o analýzu dopadu ratifikace úmluvy, kterou nechal vypracovat samotný Úřad vlády³⁰. Z rozboru jasně vyplývá značné zlepšení ochrany před domácím násilím či nárůst počtu udělených azylů ve státech, které Smlouvu již ratifikovali. Nezbyvá tedy než doufat v brzkou politickou shodu, neboť nám všem pandemie koronaviru více než jasně ukázala velké mezery, které Česká republika ve vztahu k násilí má.

4. Rozbor mravnostních trestných činů

4.1. Znásilnění

Jedná se o nejtypičtější a zároveň jeden z nejzávažnějších násilných trestných činů jak z hlediska trestněprávního, tak i z hlediska psychologického.³¹ V zásadě se jedná o vynucený pohlavní styk či jinou formu sexuálního aktu proti vůli participující osoby. Šířeji můžeme

²⁸ ČTK. Istanbulska úmluva vyvoláva v České republice vlnu emoci. Advokátní deník. [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2021, 9. 3. 2021 [cit. 20-1-2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/03/09/istanbulska-umluva-vyvolava-v-ceske-republice-vlnu-emoci/>.

²⁹ Eva Paseková. Ministerstvo spravedlnosti poslalo Istanbulskou úmluvu k připomínkám, navrhuje i odložení. Česká justice. [online]. Praha: Česká justice, 2023, 22. 2. 2023 [cit. 23-2-2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/02/ministerstvo-spravedlnosti-poslalo-istanbulskou-umluvu-k-pripominkam-navrhuje-i-odlozeni/>.

³⁰ Úřad vlády České republiky. Rozbor plnění Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbulska úmluva) ve vybraných státech Rady Evropy. Odbor rovnosti žen a mužů. Úřad vlády České republiky. [online]. Praha: Úřad vlády 2019, 2019 [cit. 23-2-2023]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Rozbor-dopadu-Istanbulske-umluvy_4.pdf.

³¹ ŽUKOV, I., PTÁČEK R., ČÍRTKOVÁ L. Oběti znásilnění. *Soudce*, 2009, č. 7.

znásilnění označit jako nekonsenzuální pohlavní styk. Objektem tohoto trestného činu je svoboda v rozhodování o vlastním pohlavním životě a lidská důstojnost. Předmětem útoku této skutkové podstaty může být žena, muž, ale i osoba disponující současně znaky obou pohlaví, a to bez ohledu na věk.

Ve vztahu k pojmu znásilnění jsem se často setkala s chybným ztotožněním se sexuální násilím. To Světová zdravotnická organizace (WHO) formuluje jako: „*jakékoli sexuální jednání zahrnující pokusy o dosažení sexuálního styku, nežádoucí sexuální poznámky a návrhy, činy směřující k obchodování či jinak namířené proti sexualitě jedince, které využívají nátlak. Může být prováděno kýmkoli nezávisle na vztahu mezi obětí a pachatelem, a v jakémkoli prostředí včetně domova a práce*“.³² Ráda bych tedy uvedla, že sexuální násilí je ve vztahu ke znásilnění pojmem nadřazeným a může mít různé podoby překonání i slovního odporu za účelem dosažení sexuálního styku. Jsou jimi například onanie před obětí, osahávání či zkoumané znásilnění. Nejedná se tedy o synonymum, nýbrž o dva významově odlišné pojmy. S tím se pojí i pojem sexuálního obtěžování, které je pod tento pojem taktéž zahrnuto a je stejně jako znásilnění často zaměňováno za samotné již zmiňované sexuální násilí, což ale vede ke zlehčování pachatelova jednání.

Pro skutkovou podstatu znásilnění je charakteristické tzv. dvojí jednání.³³ Tuto dvoufázovost jednání tvoří násilné jednání, tedy donucení či zneužití bezbrannosti, a následné vykonání pohlavního styku. To je podmínkou pro dokonání tohoto trestného činu, což souvisí i s otázkou spolupachatelství. Každý, kdo se podílel alespoň na jedné z fází se považuje za spolupachatele.

4.1.1. Skutková podstata

V současném trestním zákoníku je skutková podstata znásilnění vymezena v hlavě III. zvláštní části mezi trestnými činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti takto:

„§ 185

Znásilnění

(1) Kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo

³² Krug EG et al., eds. *World report on violence and health*. Geneva, World Health Organization, 2002, s.147–174.

³³ Jelínek J, a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecká část. Zvláštní část. 7. vydání*. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 9788075023803, s. 609.

*kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti,
bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.*

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,*
- b) na dítěti, nebo*
- c) se zbraní.*

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,*
- b) spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo*
- c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.*

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.³⁴

4.1.2. Sexuální prvek znásilnění

Prvním prvkem tohoto trestného činu je **pohlavní styk**, který lze označit za způsob jakéhokoli ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby bez ohledu na pohlaví.³⁵ Pohlavní styk lze provést souloží, která spočívá v penilně-vaginálním styku. Nicméně se může jednat i o částečné vniknutí mužského pohlavního údu do pochvy ženy. Nemusí tedy dojít ani k porušení panenské blány, ani k výronu semene (ejakulaci), aby bylo následně toto jednání hodnoceno jako pokus o znásilnění.

Dále se může jednat o **jiné pohlavní styky provedené způsobem srovnatelným se souloží**, především tedy o anální (coitus analis) či orální styk

³⁴ § 185 trestního zákoníku, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ Jelínek J, a kol.: Trestní právo hmotné. Obecká část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 9788075023803, s. 610.

(felace či cunilinctus). V souladu s ustálenou judikaturou se může jednat např. o osahávání či tření genitálií, prsou, sání prsních bradavek, vsunování pohlavního údu muže mezi prsa ženy.³⁶ Dle Jelínka je možné za takový styk považovat i zasouvání prstů či předmětů do pochvy, čemuž Gřivna oponuje a domnívá se, že za pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, lze považovat výhradně přímý styk pohlavních orgánů příkladmo vzájemné tření orgánů dvou žen.³⁷

Pohlavní styk lze provést i jinými méně intenzivnějšími praktikami směřujícími k sexuálnímu uspokojení pachatele, a to kupříkladu ohmatáváním genitálií, vsunování penisu mezi prsa či líbání intimních partií oběti. Tyto praktiky nelze však dle rozhodnutí Nejvyššího soudu považovat za obdobu soulože, byť se jedná o pohlavní styk jiný, než soulož.³⁸ Ve všech případech musí dojít k fyzickému kontaktu s tělem oběti jinak by jednání mohlo naplnit skutkovou podstatu trestného činu sexuálního nátlaku.

4.1.2. Prostředky k dosažení pohlavního styku

Mezi prostředky k dosažení pohlavního styku je zahrnováno **donucení oběti**. Rozumí se tím překonání vážně míněného odporu ze strany oběti. Nelze tedy hovořit o donucení v případě, že je odpor oběti předstírán či je vysloven dobrovolný souhlas. Problematickými situacemi se jeví stav, kdy u oběti nastane tzv. disociativní stupor³⁹ nebo se oběť při obraně vyčerpá a přestane tak následně klást odpor. K prokázání skutečnosti, že oběť kladla odpor, postačí okolnosti typu kousání pachatele, pokus o útěk či volání o pomoc. Skutková podstata trestného činu znásilnění vymezuje tři způsoby, jakými pachatel může oběť donutit.

Zprvu se jedná o **násilí**, které však není v trestním zákoníku přesněji definováno. Judikatura pojem vysvětluje jako použití fyzické síly k překonání nebo zamezení

³⁶ DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-2-24]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

³⁷ GŘIVNA, T. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti v novém trestním zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2009(10). s. 68. ISSN 1210-634

³⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. 7 Tdo 841/2010.

³⁹ Disociativní stupor je stav, který se projevuje zamrznutím či ztuhnutím. Je to reakce na nouzovou situaci či stres, kdy u oběti absenteje možnost projevit svou vůli.

kladeného či očekávaného odporu.⁴⁰ Násilí obsahuje dva pojmové znaky. Jedním z nich je fyzická složka, tedy násilí v podobě *vis absoluta*, která představuje nehrůznější znehybnění oběti typu svázání. Absentuje zde zcela složka volní a oběť představuje živý nástroj pachatele. Druhým znakem je působení na vůli či chování oběti neboli násilí v podobě *vis compulsiva*, kam spadají při nátlaku různé údery, které mají mnohdy zajistit podrobení se oběti pachateli.

Dalším způsobem donucení je **pohrůžka násilím** nebo **pohrůžka jiné těžké újmy**. Ta se od skutečného použití násilí výrazně liší, neboť se nejedná o fyzické působení na oběť, nýbrž o působení psychické. Nutno uvést, že se nemusí jednat o bezprostřední hrozbu násilí, ale může se jednat o takové násilí, které bude užito v budoucnu. Jinou těžkou újmu může představovat hrozba újmy na majetku, cti, dobré pověsti či rodinného života. Ve všech případech se však musí jednat o natolik závažnou hrozbu újmou, že v oběti vyvolá obavu a následně ji poškodit.

Zneužití bezbrannosti oběti lze chápat jako zneužití stavu, kdy oběť není schopna klást odpor, jakkoli jinak svobodně projevit svou vůli či správně vnímat. Bezbrannost se dělí na absolutní, psychickou či fyzickou. Situace, kdy je oběť ve stavu, ve kterém není schopna vědomě ovládat jednání své, potažmo jednání pachatele, a současně není schopna ani vlastního úsudku, se označuje jako **bezbrannost absolutní**. Příčinnou takové bezbrannosti může být opilost, zdrogovanost, bezvědomí či hluboký spánek. Dalším typem je **bezbrannost psychická**, kdy rozumová a duševní stránka oběti není na takové úrovni či ve stavu, aby adekvátně vyhodnotila vážnost takového jednání ze strany pachatele a přiměřeně na něj zareagovala. Tak tomu je příkladmo u lidí trpících duševními chorobami či u mentálně postižených. Můžeme sem zahrnout i nízký věk dítěte, tedy věk, kdy dítě není dostatečně fyzicky a duševně vyspělé, aby bylo schopno odporu. Věková hranice není přesně vymezena a vždy je třeba provést znalecké zkoumání. Posledním typem je **bezbrannost fyzická**, při které u oběti absentuje dostatečná síla a schopnost vzdorovat pachatelovu jednání. Děje se tak kupříkladu u imobilních osob, které jsou upoutány na invalidní vozík, osob ochrnutých, zraněných, spoutaných, vyčerpaných nebo osob vysokého věku. Pachatel si při svém jednání musí být vědom, že úmyslně zneužívá bezbrannosti oběti. Pakliže pachatel využije při

⁴⁰ Jelínek J, a kol.: Trestní právo hmotné. Obecká část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 9788075023803, s. 583

skutečnosti, která činí oběť bezbrannou lest, bude se jednat dle § 119 o spáchání trestného činu násilím.

4.1.3. Zvlášť přitěžující okolnosti

Pakliže je trestný čin spáchán se **zbraní**⁴¹ podle odstavce 1, 2 písm. c) trestního zákoníku, tak z hlediska zavinění půjde o tzv. jinou skutečnost ve smyslu § 17 písm. b) a o zavinění dolůžní dle § 15 trestního zákoníku.

Další zvláště přitěžující okolností je spáchání činu **na dítěti** dle § 185 odst. 1, 2 písm. b) trestního zákoníku. Dle § 126 trestního zákoníku se dítětem rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.

V neposlední řadě je za zvláště přitěžující okolnost považováno i **způsobení těžké újmy na zdraví**. Při tomto jednání postačí fakt, že s ohledem na skutkové okolnosti měl a mohl pachatel předpokládat vznik závažného následku. V ustanovení § 122 odst. 2 trestního zákoníku je poté taxativně vymezen výčet následků tohoto trestného činu. Ve vztahu k tomuto trestnému činu bych ráda zdůraznila, že velmi často se v praxi projevuje u obětí speciální forma posttraumatické stresové poruchy tzv. Rape trauma⁴², která se podřazuje pod § 122 odst. 2 písm. i) trestního zákoníku a její snaha o překonání je velmi složitá a náročná. Z hlediska časového se ve většině případů jedná současně o naplnění znaku delší dobu trvající poruchy zdraví dle ustanovení § 122 odst. 2 písm. i) trestního zákoníku. Dle judikatury je pak doba pro pracovní neschopnost postiženého respektována doba 6 týdnů, tj. 42 dní.⁴³

⁴¹ Z § 118 trestního zákoníku vyplývá, že zbraní se rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.

⁴² Rape trauma neboli trauma ze znásilnění, je forma posttraumatické stresové poruchy, která se vyskytuje u obětí znásilnění. Termín nepředstavuje konkrétní diagnostickou jednotku, pouze vymezuje skupinu znaků, symptomů a reakcí, která charakterizuje stav po prožitém znásilnění. Je vymezen třemi fázemi, kterými oběť prochází. Jedná se o fázi akutní, fázi povrchní adaptace a fázi renormalizace.

⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 8. 2010, sp. zn. 3 Tdo 611/2010.

4.1.4. Změna definice trestného činu znásilnění

Vlivem ženských emancipačních hnutí a celkového rostoucího zájmu o pochopení trestuhodnosti a společenské nebezpečnosti tohoto zavrženíhodného činu, lze v posledních letech jak v právu mezinárodním, tak i v právu vnitrostátním sledovat vývoj definice tohoto činu.

Konkrétně je u nás ročně dle dostupných statistik Policii ČR nahlášeno okolo 600 případů znásilnění.⁴⁴ Byť se u nás prevalenční data systematicky nesbírají, existují studie, které se touto problematikou zabývají. Na základě zjištěných skutečností vyplývajících z daných výzkumů, lze dovodit, že ročně se v ČR stane reálně 12 000 znásilnění. Což je 34 znásilněných za den a nahlásí to pouze 1 až 2 z nich.⁴⁵ S čímž se pojí i fakt, že znásilnění má vysokou míru latence⁴⁶. Z výzkumu nadále plyne, že znásilnění patří mezi nejméně oznamované delikty vůbec. V případě, že je pachatelem cizí osoba, nahlásí ho v průměru 8 % obětí. Pokud se jedná o znásilnění, kdy je pachatelem rodinný příslušník či partner, nahlásí to pouhá 3 % obětí.⁴⁷ Nízká ochota oznámit znásilnění je mnohdy zapříčiněna již existujícím vztahem k pachateli, neboť útoky deviantních a sériových pachatelů na neznámé oběti jsou dle statistik ve výrazně menším měřítku. Převažují tak útoky na oběti, s kterými pachatel již udržuje určitý kontakt. Dále se oběti bojí prokazování skutečností a následného stresu plynoucího z trestního řízení. Častým důvodem je i tzv. sekundární viktimizace neboli strach z dalšího traumatu, s tím související bagatelizace činu a stigmatizace oběti.

V České republice je velmi silně zakořeněná tzv. *Rape culture*⁴⁸ neboli kultura znásilnění. Z nejnovějšího průzkumu veřejného mínění, který zpracovala výzkumná agentura FOCUS vyplývá, že nejméně 40% obyvatel přisuzuje vinu obětem znásilnění

⁴⁴ Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/AP-DN---grafikaFINAL.pdf> (cit. 17. 3. 2023).

⁴⁵ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, Barbara HAVELKOVÁ a Pavla ŠPONDROVÁ, ed. *Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální?* Praha: Wolters Kluwer, 2020. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-761-7, s. 271.

⁴⁶ Pojmem vysoké latence se myslí velké množství zatajování a skrývání činů.

⁴⁷ Persefona a Gender Studies: Statistika k latenci znásilnění. Dostupné z: <https://stopznasilneni.ecn.cz/cz/znasilneni/statistiky> (cit. 17. 3. 2023).

⁴⁸ Kultura znásilnění je termín, který označuje takové poměry, ve kterých jsou sexuální nátlak a násilí normalizovány, omlouvány a zlehčovány.

a 69% obyvatel považuje sex bez souhlasu za neospravedlnitelný.⁴⁹ Obklopuje nás celá řada mýtů a stereotypů, které se snaží řada lidskoprávních organizací vymýtít. Jeden z nejčastějších mýtů spočívá v tvrzení, že znásilněné osoby si za své znásilnění mohou samy, a to z důvodu vyzývavého oblečení⁵⁰, opilosti či pohybování se v noci na odlehlých místech. Toto shazování viny na oběť znásilnění se nazývá „victim blaming“. Znásilnění může potkat kdykoli kohokoli. Bez ohledu na to, zda se jedná o dítě, ženu či muže v jakémkoliv věku, jakékoliv rasy či v jakékoliv společenské třídě. Oběti rozhodně nejsou za toto pachatelovo jednání zodpovědné.

Dalším častým názorem je, že pokud by oběť skutečně pohlavní styk nevyžadovala, výrazně by se bránila. To je však zcela neobjektivní tvrzení, neboť každá oběť reaguje na násilí jinak, a ne každá se brání. Jak jsem již výše uváděla, jedna z velmi častých reakcí, které oběti popisují i u jiných trestných činů je disociativní stupor. Absence fyzické obrany jako způsobu vyvážnutí ze situace je příkladem zcela pochopitelná v situacích, kdy oběť neví, co jiného má dělat, tělo zkrátka nespolupracuje nebo v případě, že žije s agresorem a nemá kam utéct. To že se oběť poddá, nemusí nutně znamenat, že se skutkem souhlasí. Toto však společnost hojně odmítá a dává za vinu oběti, že nedokázala útoku zabránit. U oběti tak následně dochází k prohlubování psychických problémů, neboť stálá sebeobhajoba a tlak okolí vedou k sebe zpochybnění, kdy oběti začnou vinit ze skutku samy sebe.

O tom, že je Česká republika součástí Rape culture není pochyb, neboť ke zlehčování násilí přispívají i pouhé reklamy se sexistickým podtextem, které nás hojně obklopují. Dle slov Pešákové zobrazují tyto reklamy násilí mnohdy jako něco estetického, cool a jako prvek moci. Násilí je tak často vyobrazováno jako projev

⁴⁹ Nový průzkum: Postoj Čechů ke znásilnění se lepší, spoluvinu obětem přesto přisuzuje nejméně 40 procent. Amnesty International [online]. 6.12.2022. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/zprava/5562/undefined> (cit. 20. 1. 2023).

⁵⁰ Vyzývavé oblečení je mýtus, na který se snažily v Praze koncem dubna 2022 upozornit i organizace Amnesty International a spolek Konsent, a to výstavou s názvem „Co jsme měli na sobě, než nás znásilnili.“ Podobná výstava se uskuteční i v březnu 2023 na půdě Poslanecké sněmovny s názvem „Mohla tu být“, jejíž spolupředatelem je organizace WOMEN FOR WOMEN, o.p.s. pod záštitou předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Markéty Pekarové Adamové a člena Podvýboru pro problematiku domácího a sexuálního násilí Michala Zuny.

mužnosti a ženy jsou zachycovány v rolích obětí či jako objekty touhy.⁵¹ Na základě kanadského výzkumu se ukázalo, že muži, kteří jsou vystaveni reklamám se sexuální objektivací,⁵² jsou výrazně více náchylnější, jak ke stereotypizaci genderových rolí, tak i více akceptují postoje podporující znásilnění.⁵³

Jak jsem již výše uvedla, definičním znakem trestného činu znásilnění v naší aktuální právní úpravě je donucení a/nebo zneužití bezbrannosti. Nicméně stále častěji se v současnosti upouští od původního konceptu znásilnění, který spočívá ve vynucení pohlavního styku za použití síly a přechází se k novému pojetí, a to pohlavnímu styku nekonsenzuálnímu. Náš trestní zákoník však ještě pojem konsenzu neboli souhlasu v tomto smyslu nezná a nová definice by to měla napravit. Děje se tak na základě výkladu mezinárodních lidskoprávních standardů ze stran příslušných mezinárodních orgánů, které spolu se společností vyvíjejí velký tlak na změnu v zajištění ochrany před znásilněním ze strany státu. Zmiňovaná změna by mohla nastat ratifikací Istanbulské úmluvy, o které jsem hovořila již výše.

O změnu, tedy o nápravu definice znásilnění v trestním zákoníku, se v České republice nejvýrazněji zasazují neziskové lidskoprávní organizace a spolky kupříkladu Amnesty International, Česká ženská lobby, Konsent, proFem či Ženy v právu. Tyto spolky a zastánci redefinice namítají, že současná právní úprava je nedostatečná až archaická, neboť nereflktuje veškerý postih trestného činu znásilnění. Případy, ve kterých nedošlo k fyzickému násilí, tak nelze dostatečně stíhat. Argumentují situacemi, kdy oběť pod tíhou situace zamrzne či ztuhne a není schopna svůj nesouhlas vyjádřit a pachatel tak nemusí vyvíjet násilí. Toto nastane dle statistik až u 70 % obětí znásilnění. Odpůrci změny však tvrdí, že aktuální definice se stávající judikaturou je naprosto dostatečná. Otázku disociativního stuporu považují za judikatorně vyřešenou, a to prostřednictvím nedávného rozhodnutí Nejvyššího soudu, kde se v publikované právní větě výslovně uvádí, že „*vážně míněný nesouhlas s pohlavním stykem ve formě soulože může oběť zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, která je*

⁵¹ PEŠÁKOVÁ, Kristýna. (2019). Sexistické reklamy většině lidí vadí. Deník Referendum [online]. 30. 7. 2019 [cit. 20-01-2023]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/29922-sexisticke-reklamy-vetsine-lidi-vadi>.

⁵² Sexuální objektivace představuje jednání, kdy je druhá osoba považována za pouhý předmět sexuální touhy. Převážně se jedná o degradaci žen, nicméně může se jednat i o muže.

⁵³ Lanis, K., Covell, K. (1995). Obrazy žen v reklamách: Účinky na postoje související se sexuální agresí. *Sex Roles* 32 , 639-649. 1995 [cit. 20-01-2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/BF01544216>.

v důsledku stresu neschopna verbální komunikace, projevit pouze způsobem chování, zejména polohou těla v podobě zaujetí pasivní obranné pozice, znemožňující provedení soulože.“⁵⁴ Z čehož vyplývá, že podle stávající judikatury je samotné zaujetí obranné pozice tím diskutovaným projevem nesouhlasu a pokud ten daný pachatel pozici násilně změní, tak naplní objektivní stránku trestného činu znásilnění. K tomuto případu je však nutno podotknout, že tento judikát nebyl mířen toliko na zneužití bezbrannosti, nýbrž na pojem násilí. Což zmiňují i zastánci redefinice a domnívají se, že nedostatek v judikatuře nespočívá ve vztahu k násilí, ale právě spíše ve zneužití bezbrannosti. Z rozhodovací praxe, které se věnuji podrobněji v samostatné kapitole této práce, totiž vyplývá, že ve velké části jsou případy kvalifikovány jako jiné trestné činy s nižší trestní sazbou. Problematická se jeví bezbrannost nikoli absolutní, kterou komentář trestního zákoníku popisuje jako situaci, kdy není oběť srozuměna s jednáním pachatele a absenteje schopnost domýšlení důsledku. V praxi se však objevují případy, kde oběti chápou pachatelovo jednání, ale nejsou schopny adekvátní reakce. Tak tomu bylo i ve známém případě gynekologa, který při vyšetření pacientky dvakrát zasunul svůj penis do pochvy, aniž by takové jednání poškozená očekávala a mohla se bránit. Okresní soud to následně kvalifikoval jako trestný čin poškozování cizích práv, neboť nedošlo k naplnění všech znaků skutkové podstaty daného trestného činu znásilnění, a to konkrétně v materiálním znaku bezbrannost. Soud dále ve svém odůvodnění konstatoval, že bezbrannost je stav, kdy oběť není schopna projevit svou vůli, pokud jde o pohlavní styk s pachatelem nebo ve kterém není schopna takovému jednání klást účinný odpor.⁵⁵

Podporovatelé změny v definici současně tvrdí, že další judikáty jsou z velké většiny příliš specifické a neodpovídají nejběžnějším případům. Ke stavu bezbrannosti dále tvrdí, že jsou mnohdy judikovány situace na specifických obětech – nezletilí, mladí či s mentálními nedostatky. Problematické se jeví i situace, kdy jsou oběti opilé a nemohou tak svůj odpor projevit dostatečně či vůbec. Dále jsou hojně diskutovány i případy znásilnění ze strany partnera, které jsou dle Čírtkové nejčastější formou tohoto násilí a jak jsem již uváděla, tyto případy představují nejvyšší míru latence. Je velmi

⁵⁴ Usnesení NS ze dne 04.08.2021 sp.z. 8 Tdo 699/2021

⁵⁵ Rozsudek Okresního soudu v Mostě ze dne 19. 5. 2010, sp.zn. 2 T 200/7 2009.

těžké jej prokázat a stále se pojí se stereotypním vnímáním „manželských povinností.“ To vše by měla údajně náprava definice znásilnění výrazně zlehčit.

S realizací nápravy definice se však pojí mnoho otázek týkajících se zejména stěžejního udělování souhlasu neboli konsentu. Vzájemný souhlas by měl být vždy dobrovolný a zároveň by s ním měla být v souladu i řeč těla. Podle kampaně *Chce to souhlas*,⁵⁶ organizovanou Amnesty International by měly mít signály spojené se souhlasem podobu jak verbální, tak i nonverbální. Nemělo by se rozhodně jednat o vyplňování smluv či zadávání souhlasu do aplikací, jak tvrdí odpůrci. Nicméně samotný neverbální souhlas může vést opravdu k mnoha nedorozuměním. Příkladem bych uvedla situaci, kdy je otázkou, zda je odpověď v podobě vášnivého polibku pouhým polibkem, nebo se jedná o vyjádření dobrovolného souhlasu se sexuálním stykem. Pakliže by zákonodárci schválili nápravu definice, bylo by jistojistě potřebné, aby ono trestní právo stanovilo jasné bariéry.

Dále jako problematické kritici často vnímají i obrácení důkazního břemene, tedy povinnost obviněného prokázat svou nevinu. Což zcela odporuje faktu, že tuto povinnost má pouze státní zástupce a presumpce nevinu i zásada *in dubio pro reo* by byli i nadále neodmyslitelnou součástí, neboť nikde se neuvádí, že by redefinicí byli dotčeny.

Jako poslední bych zde uvedla nejvíce užívaný argument proti redefinici, a to hrozbu nárůstu falešných oznámení. K tomuto se vymezila doktorka Čírtková, kdy uvedla že z pohledu viktimologie tato hrozba vlny falešných obvinění rozhodně nehrozí ba naopak. Oběti váhají s oznamováním, čemuž odpovídá již výše uvedená míra latence u nás.⁵⁷ Pro oběti sexuálních trestných činů je celé trestní řízení velmi stresující, neboť jsou mnohdy nejen sekundárně, ale i terciárně viktimizovány. Ráda bych ještě uvedla, že křivá obvinění podle § 345 trestního zákoníku se objevují u všech trestných činů, nicméně ve vztahu ke znásilnění se dle dostupných dat vyskytují velice zřídka.⁵⁸

⁵⁶ FAQ ke kampani Chce to souhlas [online]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/crm/data/web20/media/faq-ke-kampani-chce-to-souhlas.pdf>

⁵⁷ ČÍRTKOVÁ, L. Redefinice trestného činu znásilnění. Seminář Ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. 12.4.2022. (cit. 14. 4. 2022).

⁵⁸ CIBULKA, JAN. (2021) DATA: Křivých obvinění ze znásilnění je minimum. ‚V praxi jsem se s tím nesetkal,‘ říká advokát[online]. 16. června 2021 [cit. 20-02-2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dominik-feri-kauza-sexualni-nasilni-obtezovani-tresty-znasilneni_2106160500_sto

Tyto obavy jsou tak zastánci redefinice vnímány jako projev bagatelizace sexuálního násilí a potvrzení Rape culture.

Ve spojitosti s křivým obviněním považuji za důležité zmínit faktor zprošťujících rozsudků. Ten je společností hojně vnímán jako křivé obvinění samotné. Nicméně se jedná o situace, kdy důkazní břemeno není uneseno, tedy nebyl dostatek důkazů k prokázání skutku. Zprošťující rozsudek nemusí tedy nutně znamenat, že oběť lhala či pachatelovo jednání bylo v pořádku.

Dle ředitele Odboru rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR by mělo právo reagovat na změnu společnosti neprodleně, a to redefinicí, neboť společnost dnes chápe znásilnění v mnohem širším smyslu.⁵⁹ Ne každý však již tyto postoje zastává a stoupenci nápravy definice si kladou za cíl výrazně více změnit dané nastavení společnosti ve vztahu ke znásilnění. Dále zajistit spravedlnost pro oběti sexuálního násilí a dosáhnout snížení beztrestnosti. Zároveň chtějí nastolit i větší respekt k tělesným a sexuálním integritám a vyslat nejen obětem signál o skutečnosti, že pokud absentuje souhlas, tak se jedná o znásilnění. Jistou výhodou spatřují i v možné hospodárnosti řízení, kdy je při zjišťování bezbrannosti oběti třeba znaleckého posudku, který vyjde stát přibližně na 25 000 Kč. V případě že je třeba psycholog či psychiatr může se jednat o částku až 80 000 Kč.⁶⁰ Pakliže by byl ukotven souhlas, znalecké zkoumání by opadlo a dle Kučírka by byly ušetřeny z veřejného rozpočtu vysoké částky.

K tomu se však na dubnovém sněmovním semináři vyjádřil Ondřej Lebl z legislativního odboru ministerstva spravedlnosti tak, že přijetí redefinice trestného činu znásilnění nepovažuje jako vhodný nástroj k zajištění zlepšení faktického postavení oběti znásilnění. Zopakoval, že stávající definice včetně judikatury je dostačující. Nedostatky ministerstvo spravedlnosti nespatřuje tedy v právní úpravě, nýbrž v přístupu jednotlivých soudců, který by mohla řešit jejich možná specializace. Zároveň Lebl odkázal na návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o potírání

⁵⁹ ŠAFARÍK, R. Redefinice trestného činu znásilnění. Seminář Ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. 12.4.2022. (cit. 14. 4. 2022).

⁶⁰ KUČÍREK, L. Redefinice trestného činu znásilnění. Seminář Ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. 12.4.2022. (cit. 14. 4. 2022).

násilí na ženách a domácího násilí⁶¹, kde je také navrhována harmonizace trestného činu znásilnění a současně sankcí za tento trestný čin. Je tedy otázkou, zda s redefinicí nevyčkat do finálního znění zmiňované přijaté směrnice, aby se předešlo k případným vícečetným opravám definice.

4.2. Sexuální nátlak

Tento trestný čin, zavedený s účinností od 1. ledna 2010, byl v období před Novelou zákona č. 144/2001 Sb., právně kvalifikován jako trestný čin vydírání. Toto ustanovení je však velmi podobné již výše uvedenému činu znásilnění. Je považováno za méně závažné, byť mají oběti mnohdy srovnatelné následky. Shodují se nejen v objektu, kterým je svoboda rozhodování v pohlavním životě, ale i v předmětu útoku. Rozdílnost mezi trestným činem znásilnění a trestným činem sexuálního nátlaku však spočívá v jednání.

Dle důvodové zprávy má ustanovení v trestním zákoníku doplnit ochranu proti jiným formám sexuálního zneužívání. Tato skutková podstata je i realizací rámcového Rozhodnutí rady EU 2004/68/SVV o boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a dětské pornografii a Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním /PC-ES (2007) 6 E FIN/.⁶²

4.2.1. Skutková podstata

„§ 186

Sexuální nátlak

(1) Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti, nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

⁶¹ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí /kód dokumentu 7042/22, COM(2022) 105 final, 2022/0066(COD)/.

⁶² Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 20-11-2022]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=4176&d=160515>.

- a) na dítěti, nebo
- b) nejméně se dvěma osobami.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,
- b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo
- c) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny.

(5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let, nebo
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(6) Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

(7) Příprava je trestná. “

4.2.2. Sexuální prvky

Stejně jako znásilnění má dle Jelínka trestný čin sexuálního nátlaku dvě základní skutkové podstaty.⁶³ Oproti tomu však Šámal⁶⁴ uvádí, že ustanovení obsahuje 3 samostatné skutkové podstaty, k čemuž se přikláním i já.

K naplnění objektivní stránky tohoto činu je nejdříve nutné, aby pachatel použil **násilí, pohrůžku násilí či pohrůžku jiné těžké újmy**. A to za účelem donucení oběti k pohlavnímu sebeukájení, obnažování se či jinému srovnatelnému chování. Lze tedy i v tomto případě hovořit o dvoufázovém jednání.

Sexuální prvky tak lze spatřovat v uvedeném sexuálním chování oběti. **Zmiňované sebeukájení** lze považovat za chování, kdy osoba činí různé úkony na svém těle, které vedou k sebeuspokojování. Může se jednat například o hlazení, masírování či jiné dráždění genitálií, prsou či stehem. Tyto úkony

⁶³ Jelínek J, a kol.: Trestní právo hmotné. Obecká část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 9788075023803, s. 712.

⁶⁴ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRÍVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ. Trestní právo hmotné. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8., s. 711.

nemusí být prováděny vlastní rukou oběti, mohou být použity i vibrátory, umělé vagíny či jiné podobné sexuální pomůcky.⁶⁵

Dalším zmíněným prvkem je **obnažování**, které spočívá v odhalování částí těla, které způsobují pachateli sexuální vzrušení. Jedná se především o genitálie, prsa a pozadí. Nemusí se tak jednat o odhalování celého těla.

Jiným srovnatelným chováním se poté míní kupříkladu sadistická či masochistická jednání nebo tzv. pissing.⁶⁶ Nejedná se tak ani o jedno z výše uvedených jednání, nýbrž o sexuálně patologické praktiky.⁶⁷

Nutno podotknout, že ve zmíněných formách chování zcela absentuje kontakt mezi obětí a pachatelem.

4.2.3. Zneužití bezbrannosti oběti

Ve vztahu k případu, kdy pachatel přiměje oběť ke shora výše uvedenému chování a zneužije tak jeho bezbrannosti, nelze hovořit o absolutní bezbrannosti jako tomu bylo trestného činu znásilnění. V uvedených formách sexuálního chování tak oběť vnímá vůli pachatele a má pouze omezenou schopnost reakce na požadované jednání pachatele.

4.2.4. Využití závislosti oběti na pachateli či postavení pachatele

Poslední základní skutkovou podstatou sexuálního nátlaku se míní jednání spočívající ve zneužití závislosti obětí či nadřazenosti pachatele. **Závislostí** se rozumí takový stav, při kterém je svobodné rozhodování oběti značně omezeno a oběť je fakticky odkázána na pachatele, čehož pachatel následně zneužívá.

⁶⁵ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 1853.

⁶⁶ Pissing či urolagnie je sexuální praktika, při níž je součástí sexuálních aktivit a představ moč a močení.

⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRÍVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ. Trestní právo hmotné. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8., s. 712.

V případě zneužití postavení pachatel na oběť působí autoritativně nebo v oběti vzbuzuje důvěru. Může se tak jednat například o vztah lékaře a pacienta, vztah učitele a žáka, zaměstnanecký poměr, služební podřízenost či poměr dlužníka a věřitele.

4.2.5. Překvalifikace trestných činů znásilnění na sexuální nátlak

Trestný čin sexuálního nátlaku je subsidiární k trestnému činu znásilnění a je tak vyloučen jejich jednočinný souběh. Trestní sazba v případě sexuálního nátlaku dosahuje výrazně nižší hranice, než je tomu u znásilnění. Z čehož lze usoudit, že zákonodárce považuje vynucení pohlavního styku pohrůzkou násilí (znásilnění) za více společensky nebezpečné jednání, než tomu je u vynucení pohlavního styku zneužitím závislosti, tedy sexuální nátlak.

V praxi se pak stále častěji setkáváme s případy, kdy jsou obžalovaní nejprve uznáni vinnými z trestného činu znásilnění a následně je odvolacím soudem rozsudek zrušen a obžalovaný je uznán vinným přečinem sexuálního nátlaku. Tak tomu bylo i v případě kaplana římskokatolické církve v Havlíčkově Brodě, který opakovaně navštěvoval poškozenou v jejím bytě, kde s ní měl vaginální, orální i anální sex, neboť poškozená neměla vůli se mu bránit. Kněz praktiky kupříkladu zdůvodňoval oběti tak, že *on přináší oběť, aby ji nenechal na pospas jí samé, nikomu druhému ani satanovi*.⁶⁸ Byť byl obžalovaný zprvu uznán vinným z pokračujícího zvláště závažném zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 1, alinea 2, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, usnesením Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích⁶⁹ byl však rozsudek zrušen a obžalovaný uznán vinným z přečinu sexuálního nátlaku dle § 186 odst. 2 trestního zákoníku.

Není pochyb o tom, že se znaky trestných činů znásilnění a sexuálního nátlaku (potažmo pohlavního zneužití) vzájemně prolínají a rozdílnost je pak patrná v typu sexuální aktivity. Nicméně s odkazem na právní kvalifikaci a následné sankce považují samotný pojem zneužití bezbrannosti k pohlavnímu

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 201, sp.zn. 6 Tdo 450/2017-72.

⁶⁹ Usnesení ze dne 8.4.2015, č.j. 13 To 119/2015-1440.

styku za velmi problematický, protože zmiňované jednání obsahuje jak skutková podstata trestného činu znásilnění, tak skutková podstata trestného činu sexuálního nátlaku. Je tak otázkou, zda bylo zavedení trestného činu sexuálního nátlaku tím vhodným krokem, neboť definovat jednání spočívající ve vynucení pohlavního styku prostřednictvím zneužití závislosti jako znásilnění, se mi jeví jako méně problematictější a vhodnější.

4.3. Pohlavní zneužití

4.3.1. Skutková podstata

„§ 187

Pohlavní zneužití

- (1) *Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.*
- (2) *Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.*
- (3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.*
- (4) *Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*
- (5) *Příprava je trestná.*“

4.3.2. Skutková podstata pohlavního zneužití a jeho úskalí

Jak jsem již předešlela, i tento trestný čin má shodné znaky z předešlými rozebranými trestnými činy a má podobně vysokou latenci, byť počty zneužívaných dětí v České republice každým rokem rostou. Velkým problémem je, že oběti často nejsou sdílné a nechávají si vše pro sebe. Nejohroženější skupinou jsou děti ve věku 3–6 let a dívky ve věku 12–15 let.⁷⁰ Dle Čírtkové se jedná zpravidla o případy, kdy je

⁷⁰ Graf: Počet sexuálně zneužívaných dětí v České republice v letech 2000–2010. Redakce portálu Šance Dětem. 01. 11. 2012, Aktualizováno: 09. 02. 2021. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/graf-pocet-sexualne-zneuzivanych-deti-v-ceske-republice-v-letech-2000-2010>.

mezi pachatelem a obětí citový vztah a vzájemná důvěra.⁷¹ Jak z uvedené skutkové podstaty vyplývá, cílem toto ustanovení je chránit děti mladší 15 let před zásahy do pohlavní sféry. K naplnění objektivní stránky dochází vykonáním soulože s dítětem nebo zneužitím provedeným jiným způsobem. Nemusí se tedy nutně jednat o spojení pohlavních orgánů, může se jednat i o další různé aktivity které směřují k sexuálnímu vzrušení pachatele. Příkladem je osahávání genitálií či jejich líbání, ohmatávání prsou nebo orální styk. Dle komentáře⁷² formální znaky jiného způsobu pohlavního zneužití nenaplní letmé či ojedinělé dotyky, dotyky přes oděv či polibek. To, že ustanovení chrání fyzický, psychický i mravní vývoj dětí dokazuje fakt, že trestní odpovědnost pachatele není vyloučená ani souhlasem dítěte, jeho iniciativu k pohlavnímu styku ani jeho sexuálními zkušenostmi z předchozího života.

Jako první problematické místo této skutkové podstaty vnímám v situacích, ve kterých mezi pachatelem a obětí není příliš velký věkový rozdíl. Neexistuje totiž zatím žádné věkové vymezení, které by obsahovalo minimální věkový rozdíl mezi souložícími osobami. Jak jsem již výše zmínila pachatel bude trestně odpovědný, a to i přesto, že osoba mladší 15 let sexuální činnost ziniciovala. Pro takové případy zvažuje Jelínek vhodnost použití zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 trestního zákoníku.⁷³

Z hlediska obecného vnímání spravedlnosti považuji za problém i situace, kdy je skutková podstata pohlavního zneužívání považována za ustanovení speciální ve vztahu k ustanovení § 185 odst. 1, alinea druhá, trestního zákoníku. Jedná se o případy, kdy pachatelovo jednání spočívá ve vykonání soulože či jiném pohlavním styku provedeným způsobem srovnatelným se souloží při současném zneužití bezbrannosti oběti u dítěte mladšího 15 let, které je postihováno méně přísněji než jednání směřující proti dospělému viz. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009.⁷⁴

⁷¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4, s. 182.

⁷² Komentář DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI online]. Wolters Kluwer [cit. 2022-12-2]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷³ JELÍNEK J, a kol.: Trestní právo hmotné. Obecká část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 9788075023803. s.614.

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009, sp. zn. 11 Tdo 1127/2009.

Ztotožňuji se tak s názorem Nejvyššího soudu⁷⁵, který uvádí, že pakliže byla oběť ve stavu bezbrannosti ve smyslu skutkové podstaty trestného činu znásilnění, pak při plnění ostatních zákonných znaků má právní kvalifikace trestného činu znásilnění zcela jasně přednost. Domnívám se, že pouze takto lze dostatečně reflektovat vyšší společenskou škodlivost takového činu. Tím, že bude použito ustanovení o znásilnění, resp. odstavce 3 písm. a) trestního zákoníku., bude dětem poskytnuta zvýšená míra ochrany. Již zmiňovaná redefinice si taktéž slibuje, že zákon založený na souhlasu by zmíněné situace mohl změnit a za soulož s dítětem by mohly být následně ukládány odpovídající tresty, které aktuálně společnost považuje za směšné, příkladmo případ zneužití holčičky na táboře, za které soud uložil trest v trvání jednoho roku podmíněně.⁷⁶

4.4. Soulož mezi příbuznými

4.4.1. Skutková podstata

„§ 188

Soulož mezi příbuznými

Kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.“

Cílem tohoto ustanovení je bezesporu ochrana jednotlivce před vykořisťováním a zneužíváním. Zároveň má předcházet genetickým abnormalitám, které mohou vzniknout z incestních vztahů. K naplnění objektivní stránky dochází vykonáním soulože, nikoli jinou formou pohlavního styku, s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem. Dle komentáře se za příbuzné v pokolení přímém považují osoby ve vztahu předek– potomek v linii přímé, tedy například otec – dcera, děd – vnučka, matka – syn.

Z důvodové zprávy k trestnímu zákoníku je zřejmé že stěžejní je zde pokrevní příbuzenství. Což naráží na problematiku osvojení, kdy dítě není pokrevně příbuzné s osvojitelem, a tak nelze zmiňované ustanovení na tyto případy použít.

⁷⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2014, sp. zn. 11 Tdo 782/2014.

⁷⁶ Rozsudek Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 7. 12. 2021. Dostupné z: <https://www.beztrestu.cz/rozsudky/rozsudek-29>

Za zajímavé lze považovat i trestní odpovědnost u tohoto činu. Týká se totiž obou stran zapojených do sexuálního aktu, bez ohledu na pohlaví nebo sexuální orientaci. Výjimkou z trestní odpovědnosti jednoho z nich pak může být kupříkladu nepřičetnost či nedostatečný věk.

Nutno podotknout, že jednočinný souběh s trestnými činy znásilnění, sexuálního nátlaku a pohlavního zneužívání není vyloučen. Je tomu tak z důvodu lišících se chráněných zájmů jednotlivých ustanovení.

4.5. Kuplířství

4.5.1. Skutková podstata

„§ 189

Kuplířství

(1) Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo

kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

b) jako člen organizované skupiny.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.“

V této skutkové podstatě je objektem ochrana mravnosti a svobodného rozhodování v sexuální sféře. Trestný čin kuplířství postihuje dva druhy jednání. První jednání spočívá v tom, že v zásadě kdokoli přiměje, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce jinou osobu, která tak činí na základě svého svobodného rozhodnutí. Což se velmi podobá návodu podle § 24 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku. Samotnou **prostitutí** se dle judikatury⁷⁷ míní nejen provozování pohlavního styku formou soulože za úplatu, ale i všechny další formy

⁷⁷ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 8. 1994, sp. zn. 4 To 518/94.

ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem za úplatu. Úplatu pak typicky tvoří majetkové plnění, může se však jednat i o poskytnutí nemajetkových výhod, a to kupříkladu v podobě zvýhodňování při studiu či v zaměstnání.⁷⁸ Prostituce jako taková není nikterak v České republice trestná, nýbrž navádění k ní je. Podle Šámala se jedná o projev abolicionistické přístupu, který spočívá v trestání jevů, které s prostitutí „jen“ souvisejí. Již mnoho let se u nás zcela pochopitelně volá po reglementaci prostituce, která by mohla zajistit příkladmo důstojnější podmínky pro výkon tohoto „povolání“, zároveň snížit zdravotní rizika např. periodickými lékařskými prohlídkami či odstranit propojení s organizovaným zločinem.

Druhé pachatelovo jednání se zakládá na **kořistění z prostituce provozované jinou osobou**. Tím se rozumí takové pachatelovo jednání, které spočívá v získávání jakéhokoli prospěchu z prostituce provozované jinou osobou. Může jít tedy přímo o „pasáka“, taxikáře, který vozí zákazníky na daná místa nebo osobu, která poskytuje ubytování k tomuto účelu. Uvedené subjekty lze označit za aktivní přispěvatele, může se však jednat i o osoby nečinné, mnohdy to jsou osoby blízké či partner. Tento trestný čin je možné spáchat pouze úmyslně, tudíž pachatel musí být přinejmenším srozuměn s prospěchem plynoucím z prostituce provozované jinou osobou. Celkově bych uvedené jednání připodobnila k legalizaci výnosů z trestné činnosti dle § 216 trestního zákoníku.

Vyšší trestí sazba bude použita v případě, kdy se pachatel pokusí získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, a to ve výši nejméně 500 000 Kč.⁷⁹ Pokud se mu to však nepodaří, i tak bude čin považován za dokonaný. Použití vyšší trestní sazby se bude týkat i pachatele, který čin spáchal jako člen organizované skupiny, způsobil těžkou újmu na zdraví dle § 122 odst.2 trestního zákoníku či smrt.

U trestného činu kuplířství je vyloučen jednočinný souběh s trestným činem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku, neboť je uvedený trestný čin k trestnému činu kuplířství ve vztahu speciality.⁸⁰ Nicméně jednočinný souběh není vyloučen s trestným činem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1. trestního zákoníku., trestným činem znásilnění podle § 185 trestního zákoníku a trestným činem sexuálního nátlaku podle § 186 trestního zákoníku.

⁷⁸ DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-1-15]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2011, sp. zn. 6 To 26/2011.

4.6. Prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte

4.6.1. Skutková podstata

„§ 190

Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí

(1) Kdo provozuje prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) nejméně na dvou takových místech, nebo

b) opětovně.“

Objektem zmíněného trestného činu je ochrana dětí před prostitucí, která ohrožuje jejich mravní vývoj. Skutková podstata popisuje i místa spáchání, kupříkladu v blízkosti školy. Stav blízkosti nemá určenou přesnou vzdálenost, což pokládám za problém. Jednočinný souběh je možný činem kuplířství, a to z důvodů odlišnosti chráněného zájmu.

4.7. Trestněprávní aspekty pornografie

V návaznosti na mezinárodní dokumenty⁸¹ bylo dle důvodové zprávy k trestnímu zákoníku upraveno znění skutkových podstat trestného činu **šíření pornografie** (§ 191), **výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií** (§ 192) a **zneužití dítěte k výrobě pornografie** (§ 193). Nutno říci, že uvedené trestné činy vyžadují zavinění ve formě úmyslu. Skutková podstata výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií je pak

⁸¹ Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte proti prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii ze dne 25. května 2000 a na Úmluvu o počítačové kriminalitě, Budapešť, ze dne 23. listopadu 2001.

výsledkem požadavku implementace směrnice o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii.⁸²

Definice pornografie může být poněkud subjektivní, protože to, co jedna osoba může považovat za pornografii, jiná může považovat za umění nebo erotiku. Trestní právo však **pornografické dílo** vymezuje jako „*jakýkoli předmět, který je-li pozorován at' přímo nebo prostřednictvím technického zařízení, zvláště intenzivním a vtíravým způsobem zasahuje a podněcuje samotný sexuální pud. Současně takové dílo podle převládajících názorů většiny členů společnosti hrubě porušuje uznávané morální normy dané společnosti a vyvolává v nich pocit studu. Pro pornografický charakter je rozhodující obsah celého díla, nikoli jen jeho určitá část, výseč, kapitola nebo úryvek apod.*“⁸³ Díla mohou mít příkladmo podobu písemnou, elektronickou či fotografickou.

4.7.1. Šíření pornografie

4.7.1.1. Skutková podstata

„§ 191

Šíření pornografie

(1) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Kdo písemné, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo

a) nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje dítěti, nebo

b) na místě, které je dětem přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

⁸² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. června 2011, sp. zn. 3 Tdo 669/2011.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) jako člen organizované skupiny,

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.“

Objektem tohoto trestného činu je bezesporu ochrana mravní výchovy dětí a též mravopočestnosti dospělých. Dochází k ní při nakládání s takzvanou tvrdou pornografií a takzvanou prostou pornografií ve vztahu k osobám mladším 18 let. Tvrdá pornografie zahrnuje díla obsahující projevy násilí či neúcty k člověku, anebo zobrazující projevy sodomie a zoofilie. V případě násilí se musí jednat o násilí skutečné, kde jsou například zobrazovány mučené lidské bytosti. Prostá pornografie pak obsahuje všechny další druhy děl. K tomuto však trestní zákoník vymezil v § 192 speciální ustanovení pojednávající o tzv. dětské pornografii.

Otázku šíření pornografických děl zákonodárce jasně vymezil tak, že se ho pachatel dopustí výrobou, dovozem, vývozem, průvozem, nabídkou děl na veřejně přístupných místech, zprostředkováním děl, dále uvedením do oběhu, převedením díla do vlastnictví jiné osoby za úplatu či jiným opatřením představující příkladmo dar. Sporné je však přechovávání tvrdé pornografie, neboť to není v tomto případě trestné, v případě přechovávání dětské pornografie to trestné je.

Jednočinný souběh je možný s trestným činem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 trestního zákoníku.

4.7.2. Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

4.7.2.1. Skutková podstata

„§ 192

Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

(1) Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.

(2) Stejně bude potrestán ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii.

(3) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3

a) jako člen organizované skupiny,

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(5) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu. “

Objektem chráněný zájem je nenarušený mravní vývoj dítěte před důsledky jejich zneužití k výrobě dětské pornografie. Tou se míní zobrazování obnaženého dítěte se zaměřením na jeho genitálie či pozice znázorňující pohlavní styk, a to vše za účelem sexuálního uspokojení. Mezi pozorovatele často patří pedofilové, hebefiliové, tedy osoby zaměřené na dospívající dívky, či efebofiliové neboli osoby zaměřující se na dospívající chlapce.⁸⁴ Za dětskou pornografií se považují i díla, kde se osoby starší 18 let za děti pouze vydávají, což je předmětem kritiky, neboť osoby mladistvě mohou jen vypadat. Z celkového pohledu problematiku dětské pornografie vnímám jako velmi závažný problém s ohledem na její velkou společenskou škodlivost oproti jiným formám pornografie. S velkým rozmachem nových technologií a internetu se stává stále běžnějším jevem, na což poukázal i hojně diskutovaný dokument V síti.

Tento trestný čin obsahuje celkem 3 základní skutkové podstaty. První pachatel naplní přechováváním zmiňované dětské pornografie, a to způsobem držení ve formě elektronické či ji drží fyzicky přímo u sebe např. v šuplíku svého pracovního

⁸⁴ DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-1-15]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

stolu. No podotknou že na délce přechovávání nezáleží. K naplnění druhé skutkové podstaty dojde získáním přístupu, tedy postačí pouhé sledování, k dětské pornografii prostřednictvím informační nebo komunikační technologie. Těmi se míní internet sítě mobilních operátorů či operační a počítačové systémy.⁸⁵ Třetí skutková podstata spočívá ve výrobě, dovozu, vývozu, průvozu, nabídce, zpřístupnění veřejnosti, zprostředkování, uvedení do oběhu, prodeji či jiném opatření dětského pornografického díla.

Jak je patrné, jedná se znovu o úmyslnou formu zavinění a pachatelem může být jak fyzická, tak i právnická osoba. Jednočinný souběh je možný ve vztahu k trestnému činu ohrožování výchovy dítěte podle § 201 trestního zákoníku nebo s trestným činem neoprávněného podnikání podle § 251 trestního zákoníku.

4.7.3. Zneužití dítěte k výrobě pornografie

4.7.3.1. Skutková podstata

„§ 193

Zneužití dítěte k výrobě pornografie

(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.“

Ve zmiňovaném ustanovení se opakovaně dítětem rozumí osoba mladší 18 let a je jí tak poskytována zvýšená ochrana. Uvedeného trestného činu se pachatel

⁸⁵ DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI online]. Wolters Kluwer [cit. 2023-1-15]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

dopustí za předpokladu, že přiměje dítě k výrobě pornografického díla. A to v případě, že nepoužije žádného násilí, pohrůžky násilí nebo jiné újmy a přesvědčí tak dítě na výrobě díla participovat. Může se jednat o situace, kdy dítě příkladmo figuruje jako model a pachatel za to dítěti slíbí popularitu. Dalším jednáním pachatele může mít podobu zjednání, kdy se na daném podílení neformálně dohodnou. Formálnější postupem může být najmutí dítěte k výrobě pornografického díla, které je zpravidla zastoupeno rodičem či manažerem, a to za úplatu. Dále se může jednat o zlákáni či svedení dítěte k výrobě. Tato jednání si jsou velmi podobná, nicméně v případě svedení jsou přesvědčovací praktiky skrytější. Uvedené kořistění je v této skutkové podstatě daleko užší, neboť se jedná o prospěch z podílů dítěte na výrobě pornografického díla. Mohou to být kupříkladu přímo rodiče, které za vidinou velkého zisku své dítě ke vzniku pornografického materiálu prodávají.

Jednočinný souběh je zde možný s trestným činem znásilnění podle § 185 zákoníku, dále s trestným činem sexuálního nátlaku podle § 186 zákoníku a s trestným činem pohlavního zneužívání podle § 187 trestního zákoníku.

4.7.4. Účast na pornografickém představení

4.7.4.1. Skutková podstata

„§ 193a

Účast na pornografickém představení

*Kdo se účastní **pornografického představení** nebo jiného obdobného vystoupení, ve kterém **účinkuje dítě**, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“*

Smyslem této skutkové podstaty je eliminace dětské pornografie na základě živých vystoupení a zároveň ochrana dětí s odkazem na jejich nerušený mravní vývoj vpřed jejich zneužíváním k tvorbě pornografie.

Pornografické představení je takové živé vystoupení, které je určené pro určité publikum, které představení sleduje na přímo, nebo i skrze informační a komunikační technologie. Může se tak jednat například o striptýzové show nebo sexuální představení, kde dochází k ukájení pohlavního pudu, anebo ke skutečnému pohlavnímu styku či k jeho napodobování. Podstatné je však pro tuto skutkovou

podstatu to, že v obdobném představení účinkuje dítě. Přítomnost pachatele na takovém představení je trestná.

Jako sporné spatřuji módní přehlídky, talentové soutěže či oblíbené dětské soutěže krásy, kde mohou nastat situace, při kterých dětem vykouknou nedopatřením pohlavní orgány. Takovéto představení nedosahující intenzity pornografického představení však považuje Šámal za společensky škodlivé.⁸⁶

Z důvodu subsidiarity je jednočinný souběh vyloučen s trestnými činy šíření pornografie podle § 191 z trestního zákoníku, výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 trestního zákoníku a zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 trestního zákoníku.

4.8. Navazování nedovolených kontaktů s dítětem

4.8.1. Skutková podstata

„§ 193b

Navazování nedovolených kontaktů s dítětem

Kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 3 nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“

Tento trestný čin byl do českého právního řádu zaveden v reakci na směrnici 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 *o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii*, novelou s účinností od 1. 8. 2014.⁸⁷ Původně směrnice vyžadovala takovou úpravu, která bude postihovat nedovolený kontakt s dítětem prostřednictvím informačních či komunikačních technologií neboli „kybergrooming“. Nejčastěji se tak děje prostřednictvím sociálních sítí Facebooku, Instagram či TikTok. Nicméně náš trestní zákoník

⁸⁶ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 1853.s. 722.

⁸⁷ Zákon č. 141/2014 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.

postihuje jakoukoli formu nedovoleného kontaktu s dítětem, což lze označit za tzv. groomingu.

Skutkové podstatě chybí speciální vymezení úmyslu spáchat určitý sexuálně motivovaný čin. Tím však podle Jelínka nesplňuje dostatečnou určitost trestněprávní normy (*nullum crimen sine lege certa*).⁸⁸ Objektem tohoto trestného činu je zjevná ochrana dítěte, které je mladší 15 let, což je velmi problematické ve vztahu k dětem, kterým je více jak 15 let. Na ty se toto preventivní ustanovení nevztahuje a trestnost pachatele se bude odvíjet od jednání, které nastane až po setkání s dítětem.

Samotné uskutečnění schůzky není potřebné, neboť čin je dokonán již v okamžiku návrhu. Ten může být písemný, osobní či prostřednictvím komunikačních technologií.

Jednočinný souběh je možný kupříkladu s přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. b) trestního zákoníku.

4.9. Trestné činy související s mravnostní kriminalitou

4.9.1. Obchodování s lidmi

„§ 168

Obchodování s lidmi

(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá dítě, aby ho bylo užito

- a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,*
- b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla,*
- c) k službě v ozbrojených silách,*
- d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo*
- e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání,*

⁸⁸ JELÍNEK J, a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 9788075023803. s. 623

bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

(2) Stejně bude potrestán, kdo jinou osobu než uvedenou v odstavci 1 za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužívaje jejího omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá, aby jí bylo užito

- a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,*
- b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jejího těla,*
- c) k službě v ozbrojených silách,*
- d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo*
- e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání.*

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,*
- b) vydá-li takovým činem jiného v nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti,*
- c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo*
- d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.*

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 těžkou újmu na zdraví,*
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo*
- c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.*

(5) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

(6) Příprava je trestná.“

Tento trestný čin nalezneme v hlavě II, byť byl původně obsažen v hlavě III jako čin obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku dle § 246 trestního zákona. Jedná se o takovou skutkovou podstatu, pod kterou se podřazuje i prostituce provozovaná dětmi. Ta je jednou z nejzávažnějších forem komerčního sexuálního zneužívání dětí, spolu s obchodováním s dětmi a dětskou pornografií. Obecně lze obchodování s lidmi považovat za jedno z nejzávažnějších porušení lidských práv obětí a současně za jednu z nejvýnosnějších forem mezinárodního organizovaného zločinu.⁸⁹

Dle důvodové zprávy vzniklo toto ustanovení na základě rámcového rozhodnutí Rady EU z 19.7.2002 o potírání obchodování s lidmi, a na rámcovém rozhodnutí Rady EU o boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a dětské pornografii. Zákonem č. 141/2014 Sb. se zajistilo implementování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, která nahradila rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV. Zároveň toto ustanovení plní požadavky z Protokolu o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, který doplňuje Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, ze dne 15. listopadu 2000, podepsaného za Českou republiku dne 12. prosince 2002.⁹⁰

Objektem tohoto trestného činu je status libertatis tedy postavení svobodného člověka, což odkazuje na odstranění otroctví. Trestný čin obchodování s lidmi obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty, které se liší v předmětu útoku a v praktikách, kterými oběti ovlivňují.

Příprava je v tomto trestném činu taktéž trestná, neboť se považuje za zvlášť závažný zločin a může například spočívat ve vytipování potenciálních obětí. Stejně tomu je tak i u neoznámení podle § 368 odst. 1 trestního zákoníku.

⁸⁹ Prevence obchodování s lidmi. Velvyslanectví České republiky v Athénách. Dostupné z: https://www.mzv.cz/athens/cz/viza_a_konzularni_informace/informace_pro_cesty_a_pobyt_v_recku/prevence_obchodovani_s_lidmi.html

⁹⁰ Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 2023-11-2]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=4176&d=160515> .

Jednočinný souběh tohoto trestného činu je možný s trestným činem zavlečení podle § 172 z trestního zákoníku.

4.9.2. Obnažování na veřejnosti

Z výzkumu vyplývá že 50 až 60 % žen se někdy ve svém životě setkalo s exhibicionistou. Tím se míní člověk trpící sexuální deviací, která spočívá v obnažování genitálu na veřejnosti před neznámými osobami.⁹¹ Byť se jedná o čin s menší nebezpečností pro společnost, jeho následky mohou být pro oběti podobně traumatizující. Tento způsob chování lze kvalifikovat jako trestný čin výtržnictví podle § 358 trestního zákoníku.

5. Otázka přiměřeného trestání

Téma adekvátního trestání za sexuální trestné činy v České republice je předmětem mnoha diskusí, kdy velká většina volá po zvýšení trestních sazeb. Děje se tak z důvodu hojně se vyskytujících případů, kdy jsou ukládány velmi nízké tresty, a to zejména v případech znásilnění a sexuálního zneužívání. Současně se volá po již zmiňované redefinici znásilnění či po poskytnutí lepší podpory a ochrany obětem, jak je již z této práce známo. Stále je také vyvíjen tlak na větší informovanost a vzdělávání o sexualizovaném násilí, včetně iniciativ na zvýšení povědomí o souhlasu potažmo prevenci. Některé organizace vyzývají k účasti na školení jak policii, státní zástupce, tak i soudce. Ve vztahu k ukládání trestů se jedná o velmi nesnadnou činnost, neboť soudce ukládá tresty z poměrně široké škály a u každé musí stanovit výměru daného trestu.

Domnívám se, že samotné zvyšování sazeb není řešením a možné pachatele rozhodně neodradí. Proto jsem zastáncem školení soudců, které pro soudce zajišťuje Justiční akademie, která je zřízená zákonem o soudech a soudcích a financuje ji ministerstvo spravedlnosti. Ze zákona vyplývá, že by měli soudci „*dbát soustavným vzděláváním o prohlubování svých odborných právních a dalších znalostí potřebných pro řádný výkon funkce.*“⁹² Bohužel školení nejsou povinná a ti, co by proškolit potřebovali v návaznosti na jejich rozsudky viz. veřejná databáze projektu Bez trestu⁹³, nejeví o školení zájem. Soudcovská unie se však od úvah o výši ukládání

⁹¹Exhibicionismus a možnosti jeho postihu. Epravo. cz. [online]. 9. 1. 2002. [cit. 20-1-2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/exhibicionismus-a-moznosti-jeho-postihu-15601.html>

⁹² § 82 odst. 2 zákona č.6/2002, o soudech a soudcích.

⁹³ Bez trestu [online]. Dostupné z: www.beztrestu.cz/

trestů a povinném vzdělávání distancuje. Prezident Soudcovské unie to osobně považuje za neekonomické, neboť sexualizované násilí dle jeho slov „*naštěstí tvoří jen malý podíl trestné činnosti.*“⁹⁴

6. Pachatelé a oběti mravnostní kriminality

1.1. Pachatelé mravnostní kriminality

Z hlediska kriminologie jsou pachatelé mravnostní kriminality nejen jednotlivci, kteří se dopustili výše uvedených trestných činů a byli již odsouzeni, ale i ti, kteří svým sociálně-patologickým chováním vykazují známky potenciálního pachatele, byť nejsou stíháni.⁹⁵ Mnoho jedinců může mít duševní problémy nebo problémy se zneužíváním návykových látek, které přispívají k jejich chování. Jsem toho názoru, že účinná prevence u sexuálních pachatelů musí mít podobu komplexního přístupu. Musí zahrnovat správné hodnocení, léčbu a dohled. To jediné může pomoci snížit riziko recidivy, podpořit tak bezpečnost a zároveň poskytnout podporu obětem sexuálního násilí.

Obecně lze tyto osoby klasifikovat do různých kategorií na základě jejich chování a vlastností. Výhodou klasifikace je její použití k posouzení rizik, které pro společnost představují a k určení vhodného zacházení a dohledu.

Pachatelé můžeme dělit na kontaktní pachatele, kteří fyzicky kontaktovali a sexuálně zneužívali oběť. Mohou používat násilí či jiné donucovací praktiky, tak aby získali přístup ke své oběti, nebo mohli s obětí manipulovat. Nekontaktními pachateli jsou osoby, které svou oběť fyzicky nekontaktovali, ale dopustili se sexuálního chování, jako je exhibicionismus, voyeurismus⁹⁶ nebo kybergrooming. Existují však i smíšené pachatele, kteří vykazují známky jak kontaktních, tak i nekontaktních pachatelů, jako je například provozování kybergroomingu před osobním setkáním s obětí.

⁹⁴ Advokátka Hrdá chce povinné vzdělávání soudců o sexualizovaném násilí. Česká justice. 22. 9. 2022. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/09/advokatka-hrda-chce-povinne-vzdelavani-soudcu-o-sexualizovanem-nasili/>

⁹⁵ MAREŠOVÁ, A. In: NOVOTNÝ, O. ZAPLETAL, J., a kol. Kriminologie. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2, s. 113.

⁹⁶ Voyeurismus je opakovaná nebo přetrvávající tendence sledovat osoby při sexuálním nebo intimním chování, aniž o tom pozorovaný objekt ví.

6.2.1. Deviantní pachatelé a nedevidantní pachatelé

Deviantní pachatelé jsou jednotlivci, kteří páchají sexualizované násilí v důsledku duševní poruchy nebo abnormálních sexuálních preferencí. To může zahrnovat jedince s parafilními poruchami, jako je pedofilie nebo exhibicionismus, nebo jedince s jinými duševními poruchami, které zhoršují jejich schopnost ovládat své sexuální touhy.

Na druhé straně nedevidantní pachatelé nemají diagnostikovanou duševní poruchu nebo abnormální sexuální preference. Mohou se však dopouštět sexualizovaného násilí, a to z různých důvodů, včetně touhy po moci nebo ovládnutí, hněvu, pomsty nebo zkresleného pocitu nároku.

Typologie pak pachatele trestných činů přesně dělí podle jejich charakteristik. První model dle Novotného je tzv. oligofrenní pachatel⁹⁷, tedy mentálně nedostačivý pachatel, který má velmi nízkou inteligenci. Což se odvíjí od objektů, na které pachatel útočí. Mnohdy to jsou zvířata či děti. Dalším typem jsou „psychopati“. Ti se vyznačují egocentrismem, vysokou inteligencí a agresí. Jsou to mnohdy chroničtí lháři, s absencí empatie a morálních zábran.⁹⁸ Neurotický typ pachatele pak vykazuje velkou míru hysterických reakcí, depresí či úzkostí. Dalším typem je psychotický typ, který trpí velmi závažným duševním onemocněním, a to psychózou. Jeho činy jsou mnohdy brutální a nepochopitelné. Za to patologičtí sexuální agresori nemají sadistické vlohy, a tak své oběti netrýzní. Jejich jednání spočívá v překonávání kladeného odporu oběti, což je sexuálně vzrušuje. Posledním typem je sadismus. Pachatel dosahuje svého vzrušení právě brutálním trýzněním oběti. V zásadě mu nejde o pohlavní styk, nýbrž o fascinaci ze zohyzdování těla oběti.

6.2.2. Pachatelé se zaměřením na děti a mladistvé

Pachatelé, kteří se zaměřují na děti a mladé lidi, představují obzvláště velkou hrozbu z hlediska bezpečnosti. Tito pachatelé mohou používat různé praktiky k získání

⁹⁷ MAREŠOVÁ, A. In: NOVOTNÝ, O. ZAPLETAL, J., a kol. Kriminologie. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2, s. 119.

⁹⁸ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C.H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4, s. 70.

přístupu k dětem a mladistvým, a to prostřednictvím zmiňovaného groomingu, manipulace či nátlaku.

Pachatele, kteří se zaměřují na děti a mladé lidi, lze klasifikovat do různých kategorií na základě jejich chování a vlastností. Mezi tyto kategorie patří kupříkladu pedofilové. Jedná se v zásadě o jedince, kterého sexuálně přitahují prepubertální děti. Mohou využívat groomingu, aby získali přístup k dětem, a mohli používat hrozby nebo nátlak, aby zabránili prozrazení.

Další skupinou jsou hebefilové, které sexuálně přitahují pubescentní děti, obvykle dívky ve věku 11 až 14 let. Efebofilové jsou zase jedinci, kteří jsou sexuálně přitahováni dospívajícími, obvykle ve věku 15 až 19 let. Mohou používat podobné taktiky jako pedofilové a hebefilové.

Je důležité poznamenat, že ne všichni jedinci, kteří sexuálně zneužívají děti nebo mladistvé, přesně spadají do jedné z těchto kategorií. Někteří jedinci mohou vykazovat kombinaci pedofilních, hebefilních a/nebo efebofilních tendencí.

Jsem toho názoru, že účinná prevence u sexuálních pachatelů musí mít podobu komplexního přístupu. Musí zahrnovat správné hodnocení, léčbu a dohled. To jediné může pomoci snížit riziko recidivy, podpořit tak bezpečnost a zároveň poskytnout podporu obětem sexualizovaného násilí.

1.2. Oběti mravnostní kriminality

Nutno si na začátek vymezit jak zákon č. 45/2013 Sb., Zákon o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů) oběti charakterizuje: *„Obětí se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, zejména způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil. Byla-li trestným činem způsobena smrt oběti, považují se, utrpěli-li v důsledku smrti oběti újmu, za oběť též její příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner, druh nebo osoba, které oběť ke dni své smrti poskytovala nebo byla povinna poskytovat výživu.“*

Dále vymezuje pojem „Zvlášť zranitelná oběť“, tím se rozumí: *„ dítě, osoba, která je vysokého věku nebo je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, pokud tyto skutečnosti mohou vzhledem k okolnostem případu a*

poměrům této osoby bránit jejímu plnému a účelnému uplatnění ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy, oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), trestného činu znásilnění (§ 185 trestního zákoníku), trestného činu týrání svěřené osoby (§ 198 trestního zákoníku), trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku) nebo trestného činu teroristického útoku (§ 311 trestního zákoníku), oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, trestného činu, který zahrnoval nátlak, násilí či pohrůžku násilím, trestného činu spáchaného pro příslušnost k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo oběť trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny, jestliže je v konkrétním případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na její věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislost na ní.“

S ohledem na častou záměnu pojmu „oběť“ a „poškozený“ považuji za velmi důležité ustanovení, kde je výslovně uvedeno, že: *„každou osobu, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, je třeba považovat za oběť, nevyjde-li najevo opak nebo nejde-li zcela zjevně o zneužití postavení oběti podle tohoto zákona. Existují-li pochybnosti o tom, zda je oběť zvlášť zranitelnou, je třeba ji za zvlášť zranitelnou považovat. Na postavení oběti nemá vliv, pokud nebyl pachatel zjištěn nebo odsouzen.“*⁹⁹ Pojem poškozený je pak však pouze pojmem procesním, neboť je stranou trestního řízení a může jím být oproti oběti i právnická osoba.

Výše uvedené ustanovení se pak pojí s velmi častými a problematickými jevy ve vztahu k obětem, a to bagatelizací, kdy je jejich traumatizující zkušenost zlehčována spolu s prozíravým přístupem, ať už ze strany orgánů činných v trestním řízení či okolí. S tím se pojí i několikrát již zmiňovaná sekundární viktimizace. K té může dojít kupříkladu při necitlivě provedeném výslechu, během obhajoby, při uložení nízkého trestu pachateli či vlivem četnosti mýtů a představách o „ideální oběti“¹⁰⁰. Vlivem četnosti medializovaných kauz veřejně známých osob (např. případ exposlance Dominika Feriho či psychiatra Jana Cimického) týkajících se sexuálně nevhodné chování může dojít k obratu ve vnímání

⁹⁹ Zákon č. 45/2013 Sb., Zákon o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů).

¹⁰⁰ Ideální oběť je termín, který označuje obraz osoby, která vyvolává přirozené sympatie a soucit okolí a nikdo nepochybuje, že si zaslouží plnohodnotný status oběti. Řídí se jím např. média při výběru zpráv.

sexualizovaného násilí. Odvrácenou stránkou medializace je tak tzv. terciální viktimizace, ke které může docházet právě v důsledku zveřejňování mnohdy nepřesných informací. Souhlasím tak s tvrzením paní doktorky Čírtkové, že oběti váhají s oznámením, právě proto, že být poškozeným je těžší než být obětí. „*Když se stanete poškozeným, tak zažijete to, co označujeme jako druhou ztrátu kontroly, protože osud výpovědi a další posouzení výpovědi odevzdáváte někomu jinému a máte minimální možnosti tuto proceduru kontrolovat. Takže prudce zvyšujete pravděpodobnost sekundární viktimizace.*“¹⁰¹

Sexualizované násilí má prokazatelně na oběti závažné a dlouhodobé důsledky, včetně fyzického, emocionálního a psychického traumatu. Účinky sexualizovaného násilí se mohou lišit v závislosti na řadě faktorů, jako je závažnost trestného činu, věk oběti, vztah mezi obětí a pachatelem a systémy podpory, které má oběť k dispozici.

Mezi běžné reakce na sexualizované násilí patří šok, popírání, strach, úzkost, deprese, hněv a pocity hanby a viny. Přeživší mohou také pociťovat fyzické příznaky, jako je bolest, únava nebo potíže se spánkem.

Je důležité poskytnout podporu a zdroje obětem sexualizovaného násilí, které jim pomohou vyrovnat se s traumatem, které zažili. To může zahrnovat přístup k lékařské péči, poradenským službám, právní podpoře a komunitním zdrojům.

Je také důležité pohnat pachatele k odpovědnosti za své činy a pracovat na preventivním úsilí o snížení výskytu sexualizovaného násilí. To může zahrnovat vzdělávací a osvětové kampaně, komunitní dosah a politické a právní reformy k řešení problémů, jako je genderová nerovnost a nerovnováha moci, které přispívají k sexualizovanému násilí.

1.2.1. Práva oběti

V České republice mají oběti trestných činů zaručená určitá práva, která jsou obsažena taktéž v zákoně o obětech trestných činů. Tato práva zahrnují kupříkladu právo na informace, které zahrnuje právo oběti na informace o trestním řízení a stavu případu ve svém jazyce. Dále právo na ochranu v podobě práva na ochranu před hrozícím nebezpečím, druhotnou újmou, zastrašováním nebo odplatou ze strany pachatele nebo jiných osob. Oběti dále mají právo na přístup k podpůrným službám, jako je poradenství, právní pomoc a lékařská péče. Nebo právo na peněžitou pomoc.

¹⁰¹ ČÍRTKOVÁ, L. Redefinice trestného činu znásilnění. Seminář Ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. 12.4.2022. (cit. 14. 4. 2022).

Je důležité poznamenat, že ačkoli jsou tato práva chráněna zákonem, oběti trestných činů mnohdy čelí překážkám v přístupu k nim, příkladmo z důvodu jazykové bariéry, nedostatku informací nebo strachu. Mezi organizace, které poskytují dlouhodobě podporu obětem sexualizovaného násilí v České republice, podílí se na prevenci a zvyšují osvětu patří: proFEM, Bílý kruh bezpečí či Persefona. Z mého pohledu by se však měly v České republice tendence o zlepšení přístupu obětí trestných činů k podpoře a službám a o zvýšení povědomí o právech obětí značně posílit.

Závěr

Diplomová práce měla za cíl poskytnout dostatečně srozumitelný přehled mravnostních trestných činů a konkrétně vymezit jejich trestněprávní úpravu, což jsem podle mého názoru naplnila. V práci jsem se soustředila i na úskalí spojená s jednotlivými činy, které jsem se snažila objasnit s odkazem na prostudovanou odbornou literaturu.

První část práce byla tedy věnována všeobecným informacím týkajících se mravnostních činů. V úvodu jsem vymezila jednotlivé pojmy a věnovala se samotnému historickému vývoji mravnostní kriminality u nás. Dané skutkové podstaty jsem zároveň z hlediska daných období i porovnávala a uvedla zjištěné odlišnosti. Následně jsem se zaměřila na prameny práva mravnostní kriminality, kde jsem potažmo rozebrala Istanbulskou úmluvu a popsala zjištěnou aktuální situaci týkající se její ratifikace.

Druhou část jsem věnovala rozboru jednotlivých ustanovení, které jsou obecně považovány za mravnostní trestné činy. Současně jsem rozebrala i skutkové podstaty činů, které jsou s nimi úzce spjaty. Ve vztahu k trestnému činu znásilnění jsem zároveň provedla analýzu problematických míst právní úpravy tohoto činu, které rozhodně nelze považovat za marginální a rozvedla jsem hojně diskutované téma možné redefinice. Sekundárně jsem se snažila uvést potažmo vyvrátit mýty vztahující se k redefinici znásilnění.

Závěr práce je věnován otázce zvyšování trestních sazeb u těchto činů, neboť ukládané tresty mnohdy ani zdaleka neodpovídají závažnosti a důsledkům pachatelova jednání. Domnívám se, že úprava trestních sazeb není řešením a nepřiměje tak pachatele skutky nekonat. Na základě získaných poznatků si dovoluji tvrdit, že rychlejším klíčem k nápravě není toliko možná redefinice, která je v nedohlednu, nýbrž právě rozebrané vzdělávání soudců o sexualizovaném násilí. To by mohlo být povinné, a to nejen pro soudce, ale i pro všechny orgány činné v trestním řízení. Výrazně by to tak přispělo k lepšímu zacházení s oběťmi sexualizovaného násilí. Obětem a jejich právům jsem poté v této práci věnovala poslední kapitolu, kde jsem zjišťovala problematická místa jejich postavení a celkového vnímání. Současně jsem se zaměřila i na osobu pachatele z hlediska typologie. Dospěla jsem k názoru, že účinná prevence u sexuálních pachatelů musí mít podobu komplexního přístupu. Musí zahrnovat správné hodnocení, léčbu a dohled. To jediné může pomoci snížit riziko recidivy, podpořit tak bezpečnost a zároveň poskytnout podporu obětem sexualizovaného násilí.

Resumé

This diploma thesis discusses moral criminal activities. This paper consists of six chapters. The first chapters include the complex interpretation of moral criminality, the historical evolution of sexual criminality in our region, and an overview of a law adjustment of these actions.

I tried to pay the most attention to the fourth chapter, which concerns the currently valid legal regulation of moral crimes, contain an analysis of the facts of each case and the subsequent determination of their problematics.

In the conclusion, the question of penalization moral crimes is elaborated, mandatory judicial training as well as the law framework of a victim's status in legal terms, denomination determination, their rights and the problems they face. Simultaneously, the types of perpetrator individual is also the case of study.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

CHMELÍK, Jan a kol., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha: Portál, 2003. 208 s. 18 ISBN 80-7178-739-6.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forezní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. s. 182. ISBN 80-86473-86-4.

EG Krug et al., eds. World report on violence and health. Geneva, World Health Organization, 2002, 147 – 174.

GŘIVNA, T. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti v novém trestním zákoníku. Bulletin advokacie. 2009(10). s. 68. ISSN 1210-634.

JELÍNEK J, a kol.: Trestní právo hmotné. Obecká část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 9788075023803.

JEŽKOVÁ, V. Jen ano je ano: trestný čin znásilnění ve světle Istanbulské smlouvy. Praha: proFem, 2017. ISBN 978-80-904564-9-5.

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C.H. Beck, 2005. s.70. ISBN 80-7179-813-4.

Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). s. 282 a násl. ISBN 978-80-7357-750-6.

MAREŠOVÁ, A. In: NOVOTNÝ, O. ZAPLETAL, J., a kol. Kriminologie. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. s. 113., s.119. ISBN 80-7357-026-2.

NOVOTNÝ, Oto, Josef ZAPLETAL a kol. Kriminologie. 2., přeprac. vydání. Praha: ASPI, 2004, s. 303. ISBN 80-7357-026-2.

SCHELLE, K., TAUCHEN, J. a kol. Sexuální trestné činy včera a dnes. 2014. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2014, s. 221. ISBN 978-80-87475-42-3.

ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GŘIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ. Trestní právo hmotné. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8.

ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 1853. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, Barbara HAVELKOVÁ a Pavla ŠPONDROVÁ, ed. Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální? Praha: Wolters Kluwer, 2020. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). , s. 271. ISBN 978-80-7598-761-7.

ŽUKOV, I., PTÁČEK R., ČÍRTKOVÁ L. Oběti znásilnění. Soudce, 2009, č. 7

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Měnová statistika ČNB za prosinec 2016. In Cnb.cz [online]. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_p.

Advokátka Hrdá chce povinné vzdělávání soudců o sexualizovaném násilí. Česká justice. 22. 9. 2022. [online] [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/09/advokatka-hrda-chce-povinne-vzdelavani-soudcu-o-sexualizovanem-nasili/>.

Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022. [online] [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/AP-DN---grafikaFINAL.pdf>.

AMNESTY INTERNATIONAL. FAQ ke kampani Chce to souhlas [online]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/crm/data/web20/media/faq-ke-kampani-chce-to-souhlas.pdf>.

CIBULKA, JAN. (2021) DATA: Křivých obvinění ze znásilnění je minimum. ,V praxi jsem se s tím nesetkal,‘ říká advokát[online]. 16. června 2021 [cit. 20-02-2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dominik-feri-kauza-sexualni-nasili-obtezovani-tresty-znasilneni_2106160500_sto.

ČTK. Istanbulska úmluva vyvoláva v České republice vlnu emocí. Advokátní deník. [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2021, 9. 3. 2021 [cit. 20-1-2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/03/09/istanbulska-umluva-vyvolava-v-ceske-republice-vlnu-emoci/>.

DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. Trestní zákoník: Komentář. [Systém ASPI online]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 2-11-2022].

Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=4176&d=160515> .

Důvodová zpráva k rozhodnutí Rady o uzavření, jménem Evropské unie, Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí [online]. Evropská komise v Bruselu, 4. 3. 2016 [cit. 2-1-2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0109&from=CS#footnote4>.

Eva Paseková. Ministerstvo spravedlnosti poslalo Istanbulskou úmluvu k připomínkám, navrhuje i odložení. Česká justice. [online]. Praha: Česká justice, 2023, 22. 2. 2023 [cit. 23-2-2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/02/ministerstvo-spravedlnosti-poslalo-istanbulskou-umluvu-k-pripominkam-navrhuje-i-odlozeni/>.

Exhibicionismus a možnosti jeho postihu. Epravo. cz. [online]. 9. 1. 2002. [cit. 20-1-2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/exhibicionismus-a-moznosti-jeho-postihu-15601.html>

Graf: Počet sexuálně zneužívaných dětí v České republice v letech 2000–2010. Redakce portálu Šance Dětem. 01. 11. 2012, Aktualizováno: 09. 02. 2021. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/graf-pocet-sexualne-zneuzivanych-deti-v-ceske-republice-v-letech-2000-2010>.

LANIS, K., Covell, K. (1995). Obrazy žen v reklamách: Účinky na postoje související se sexuální agresí. Sex Roles 32 [online]., 639-649. 1995 [cit. 20-01-2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/BF01544216>.

Násilí na ženách: průzkum napříč EU. Stručně o výsledcích [online]. Agentura Evropské unie pro základní práva. [online]. 2014 [cit. 23-1-2023]. Dostupné z: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_cs.pdf.

Nový průzkum: Postoj Čechů ke znásilnění se lepší, spoluvinu obětem přesto přisuzuje nejméně 40 procent. Amnesty International [online]. 6.12.2022. [cit. 20-01-2023]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/zprava/5562/undefined> .

Persefona a Gender Studies: Statistiky k latenci znásilnění. [online]. [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://stopznasilneni.ecn.cz/cz/znasilneni/statistiky>.

PEŠÁKOVÁ, Kristýna. (2019). Sexistické reklamy většině lidí vadí. Deník Referendum [online]. 30. 7. 2019 [cit. 20-01-2023]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/29922-sexisticke-reklamy-vetsine-lidi-vadi>.

Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí: Rada Evropy - Edice Smluv č. 210. Council of Europe [online]. Istanbul: Council of Europe, 2011 [cit. 19-1-2023]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16808e95e1>

ÚMLUVA RADY EVROPY O PREVENCI A POTÍRÁNÍ NÁSILÍ VŮČI ŽENÁM A DOMÁCÍHO NÁSILÍ. Istanbulská úmluva. Už žádný strach. Už žádné násilí. [online]. Council of Europe. Dostupné z: <https://rm.coe.int/1680464e6f>

Úřad vlády České republiky. Rozbor plnění Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbulské úmluvy) ve vybraných státech Rady Evropy. Odbor rovnosti žen a mužů. Úřad vlády České republiky. [online]. Praha: Úřad vlády 2019, 2019 [cit. 23-2-2023]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Rozbor-dopadu-Istanbulske-umluvy_4.pdf.

3. Seznam použitých právních předpisů

Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte proti prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii ze dne 25. května 2000 a na Úmluvu o počítačové kriminalitě, Budapešť, ze dne 23. listopadu 2001.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí
Zákon č. 6/2002 Sb. Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)
Zákon č. 45/2013 Sb. Zákon o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)
Zákon č. 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ze dne 27.5.1852, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1.1.1927.
Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
Zákon č. 144/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb.
Zákon č. 141/2014 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

4. Seznam použité judikatury

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. 7 Tdo 841/2010.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 8. 2010, sp. zn. 3 Tdo 611/2010
Rozsudek Okresního soudu v Mostě ze dne 19. 5. 2010, sp.zn. 2 T 200/7 2009.
Usnesení NS ze dne 04.08.2021 sp.z. 8 Tdo 699/2021
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 201, sp.zn. 6 Tdo 450/2017-72.
Usnesení ze dne 8.4.2015, č.j. 13 To 119/2015-1440.
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009, sp. zn. 11 Tdo 1127/2009.
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2014, sp. zn. 11 Tdo 782/2014.
Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 8. 1994, sp. zn. 4 To 518/94.
Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2011, sp. zn. 6 To 26/2011.
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. června 2011, sp. zn. 3 Tdo 669/2011.

5. Seznam ostatních zdrojů

ČÍRTKOVÁ, L. Redefinice trestného činu znásilnění. Seminář Ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. 12.4.2022. (cit. 14. 4. 2022).

KUČÍREK, L. Redefinice trestného činu znásilnění. Seminář Ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. 12.4.2022. (cit. 14. 4. 2022).

ŠAFAŘÍK, R. Redefinice trestného činu znásilnění. Seminář Ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. 12.4.2022. (cit. 14. 4. 2022).